

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на тему:

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ТА РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАСНОВНИКАМИ

Студентки 4 курсу, групи ОО-41
напряму підготовки (спеціальності)
071 «Облік і оподаткування»
Кушнір Оксана Сергіївна

Керівник:
Лещук Галина Василівна

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____ (підпис) (прізвище та ініціали)
_____ (підпис) (прізвище та ініціали)
_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....	6
1.1. Економічний зміст зареєстрованого капіталу як частини власного капіталу підприємства.....	6
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та змін зареєстрованого капіталу підприємств.....	16
1.3. Джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства.....	23
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ФОРМУВАННЯ І ЗМІН ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КАРЛІТ».....	28
2.1. Облікова політика підприємства та завдання обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу.....	28
2.2. Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємств.....	35
2.3. Синтетичний та аналітичний облік зареєстрованого капіталу підприємств.....	40
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КАРЛІТ».....	51
3.1. Шляхи підвищення ефективності контролю зареєстрованого капіталу підприємства ТОВ «КАРЛІТ».....	51
3.2. Організація і методика контролю зареєстрованого капіталу підприємства.....	56
3.3. Шляхи вдосконалення та підвищення ефективності обліку і контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками ТОВ «КАРЛІТ».....	59
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність теми. Питання обліку та контролю за зареєстрованим капіталом та розрахунків із засновниками є важливим аспектом функціонування будь-якої компанії. Забезпечення правильного обліку та контролю є основою для успішного управління бізнесом та підвищення його конкурентоспроможності. Тому тема «Облік і контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками» є актуальною і має велике значення для практикуючих бухгалтерів та фінансових аналітиків.

У сучасних умовах важливо не тільки організувати облік пакетів акцій відповідно до чинного законодавства, щоб їх обсяг і структура правильно відображалися у звітності, а й інтегрувати облік у систему корпоративного управління. Тому актуальною є така організація обліку власного капіталу, де бухгалтерський облік є інформаційним сховищем, яке дає змогу оперативно аналізувати ефективність використання власного капіталу з метою формування та своєчасного здійснення коригувальних заходів щодо усунення негативних тенденцій.

Зареєстрований капітал підприємства поділяють на елементи, кожна складова котрого виступає як незалежний об'єкт обліку. З врахуванням їхніх єдності та можливостей трансформації із одного виду капіталу у інший, залежності один від одного деталі власного капіталу безперервно привертають увагу вчених. Приміром, аспекти обліку формування, а також використання зареєстрованого капіталу підприємства вивчали вітчизняні вчені, такі як О. В. Ареф'єва [1], Ф.Ф. Бутинець [9], О. Д. Василик [12], А. В. Калініна [26], О. І. Кобилянська [28], О. О. Любар [33], Н. І. Петренко [39], Т. Г. Мельник [35], Л. Петришин [40]; проблемам значення та складовим зареєстрованого капіталу присвячені роботи закордонних вчених, таких як Е. С. Гейєр [16]; особливості формування, застосування та обліку зареєстрованого капіталу визначаються рядом нормативно-правових актів. Проте чимало важливих із наукових та практичних точок зору проблем

лишаються невирішеними та вимагають сучасного переосмислення та вирішення як у теорії, так й в практиці обліку, аналізу та контролю.

Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних та практичних аспектів обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками в умовах сучасного бізнесу. Зокрема, метою дослідження є аналіз ролі обліку та контролю у формуванні ефективної стратегії управління компанією та забезпеченні її фінансової стабільності.

Завдання роботи полягає у розгляді теоретичних аспектів обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками, вивченні практичного досвіду з цієї сфери та визначенні перспектив розвитку цих процесів. Крім того, завданням дослідження є розгляд особливостей законодавства, що регулює питання обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками.

Предметом роботи є облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками, а також вивчення теоретичних та практичних аспектів їх взаємозв'язку зі стратегічним управлінням компанією. Крім того, предметом дослідження є аналіз впливу змін у законодавстві на процеси обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками.

Об'єктом дослідження є ТОВ «КАРЛІТ».

Результати дослідження мають на меті підвищення рівня розуміння теоретичних та практичних аспектів обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками, а також формування практичних рекомендацій щодо їх використання в умовах реального бізнесу. Результати дослідження можуть бути корисними для практикуючих бухгалтерів, фінансових аналітиків, менеджерів з фінансів та управління, а також для студентів та науковців, які цікавляться цією темою.

Отже, дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками є важливим і актуальним завданням для практикуючих фахівців та науковців, які бажають розвивати свої знання та навички в цій сфері. Результати

дослідження можуть допомогти удосконалити практику обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками та забезпечити успішну роботу компаній в умовах конкурентного бізнесу.

Методи дослідження: для написання даної роботи було застосовано методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, опис), теоретичного пізнання (формалізації) та загально-логічних методів дослідження (аналізу, системного підходу, статистичних методів). У роботі застосований діалектичний підхід до вивчення сучасного стану управлінського обліку собівартості продукції на підприємстві. У межах цього методу використано два базових методи – індукція та дедукція. Також використані такі методи: аналізу та синтезу, групування і порівняння, графічний метод; методи зведення і групування.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проведений послідовний і неупереджений аналіз джерел, досліджень і публікацій, у яких було започатковано розв'язання цієї проблеми і на які можна опиратися при даному дослідженні, засвідчив, що заявлена тема потребує подальшого фахового вивчення.

Наукова новизна роботи полягає в тому, щоб на базі існуючих джерел синтезувати дані про облік і контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання даного матеріалу при підготовці до семінарських занять та лекцій, а також під час проходження практики.

Структура даного дослідження включає: вступ, 3 розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. **Обсяг** роботи складає 77 сторінок. **Джерельна база** складається з 51 найменування.

РОЗДІЛ 1.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічний зміст зареєстрованого капіталу як частини власного капіталу підприємства

Будь-який суб'єкт підприємництва, що здійснює господарську діяльність, повинен володіти капіталом. Основою сучасної економічної системи є відносини власності, а капітал є головним ресурсом для початку будь-якої господарської діяльності. Структуру капіталу підприємства розглянемо на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Структура капіталу підприємства [15]

Гадзевич О. І. [14] вказує, що капітал є одним з головних елементів, що заповнюються у різних фінансових звітах підприємства, а саме: у звіті про власний капітал, звіт про фінансові результати та звіт про фінансовий стан. Водночас, показники капіталу повинні співпадати у всіх вказаних звітах за аналізуємий період діяльності суб'єкта господарювання [14, с. 63].

Дані показників зареєстрованого власного капіталу підприємства відображають стан його фінансової стійкості й незалежності та стабільності.

Розглянемо, поняття «власного капіталу», з урахуванням положень бухгалтерського обліку та використавши економічний підхід для дослідження [2, с. 18].

Так, в економічній теорії власний капітал – є виключно фінансовим ресурсом, які входять в частину активів підприємства, та відображені відповідно і в пасиві балансу суб'єкта господарювання відповідно до Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Для з'ясування економічного змісту поняття «власний капітал» та детального окреслення його окремих складових елементів, характеристику дефініції власного капіталу можна визначити як суми коштів, що є власністю підприємства або суб'єкта господарювання, які отримані в результаті його підприємницької діяльності або від власників, акціонерів, учасників у вигляді грошових внесків, придбаних акцій, земельних паїв або іншого рухомого чи нерухомого майна або отримані безоплатно і залишені на підприємстві (наприклад машинне обладнання від попередніх власників).

Власний зареєстрований капітал, що внесений засновниками підприємства можна визначити як пайовий або статутний. Взаємозв'язок об'єктів капіталу підприємства розглянемо на рисунку 1.2.

Сума власного зареєстрованого капіталу, у відповідності до вимог закон підлягає обов'язковій державній реєстрації у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [6, с. 55].

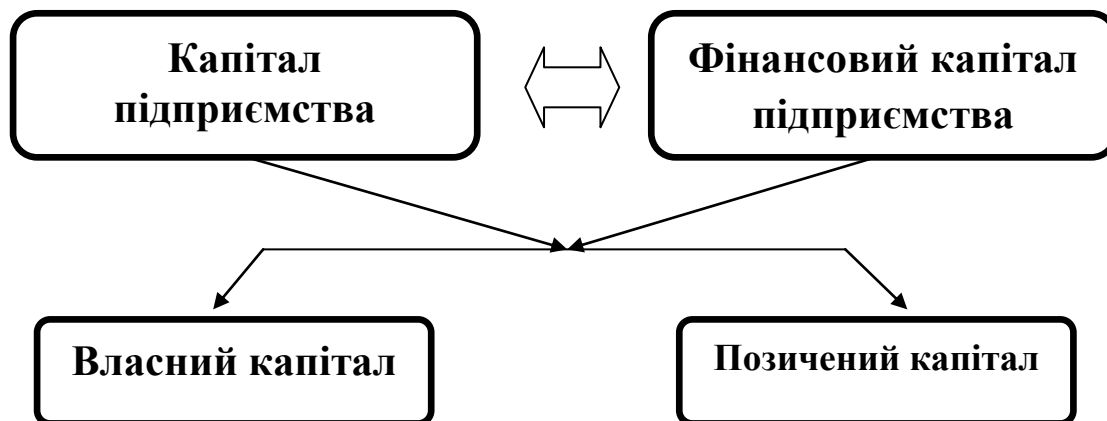

Рис. 1.2. Взаємозв'язок об'єктів капіталу підприємства [12]

Формування статутного капіталу є обов'язковим елементом для створення суб'єкта господарювання, що обов'язково відображається в установчих документах підприємства.

Загалом, поняття «капітал» співвідноситься з дефініцією «власності». Це пов'язано з тим, що на час створення підприємства, його стартовий капітал «К» матеріалізується в активах «А», які інвестували засновники в свій бізнес, і відображає собою загальну вартість майна підприємства. Важливо зазначити, що на етапі створення підприємство не має заборгованості «З», а отже активи дорівнюють капіталу.

$$A = K, \text{ оскільки } Z = 0$$

Так, наприклад при створенні підприємства у формі Товариства з обмеженою відповідальністю, капітал підприємства відображається, в статутних і реєстраційних документах новоствореної юридичної особи. В подальшому, протягом всього часу здійснення господарської діяльності, підприємство відображає інформацію в документах бухгалтерського обліку [34, с. 371].

Водночас, контроль власного зареєстрованого капіталу підприємства призначено для узагальнення інформації та обліку балансу виробництва, з метою контролю стану та руху коштів на рахунках, що входять до складу

капіталу, а також внесків вкладів засновників до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу [26, с. 132].

Здійснюючи господарську діяльність, підприємство неодмінно використовує кредитні кошти, або бере на себе зобов'язання щодо відстрочки платежів по рахунках, таким чином утворюються борги [17, с. 61].

Саме майнові зобов'язання є підставою для виникнення прав та вимог кредиторів щодо активів компанії і мають переважне право в порівнянні з вимогами власників, засновників (учасників) або акціонерів підприємства.

Отже, активи підприємства, під час здійснення господарської діяльності складає сума зобов'язань і власного зареєстрованого капіталу, має вигляд:

$$A = Z + K$$

Таким чином, безпосереднього під час провадження виробничої діяльності підприємства, його власний капітал визначається як різниця між вартістю його активів і кредитними зобов'язаннями:

$$K = A - Z$$

Логічно, можна дійти висновку, що власний капітал з позиції стандартів бухгалтерського обліку є залишковою частиною активів підприємства, що лишається вже після вирахування його боргових зобов'язань [3, с. 15].

Але сума власного капіталу не є його ринковою чи реалізаційною вартістю, тому є абстрактною вартістю майна, а тому не відображає поточну вартість корпоративних прав власників підприємства.

Необхідно вказати, що зберегти свій власний капітал підприємство може при безперервному отриманні прибутку, лише від своєї господарської діяльності.

Продовжуючи аналізувати дефініції «власний зареєстрований капітал підприємства», що наведені в різних літературних джерелах, можна дійти

висновку, що думки вчених і практиків поділилися, систематизуємо дані визначення до Таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Аналіз дефініції «власний зареєстрований капітал підприємства»

Автори-дослідники поняття капіталу	Характеристика визначення дефініції авторами	К-сть опрацьованих джерел	Питома вага дослідку
Кірейцев Г., Бланк І, Стоун Д., Бутинець Ф Загородній А. Чебанова Н., Олійник О.	Капітал визначається як загальна вартість основних засобів підприємства, що є у його власності та які використовуються в процесі виробництва з метою одержання прибутку	7 джерел літератури	22,6 %
Соловійова О., Ван Глен А., Азріліян А, Хом'як Р., Кутер М., Бутинець Ф., Скирпан О., Пушкар М., Борисов А., Бернстайн Л., Хендріксен Е., Пархоменко В.,	Капіталом є частина активів суб'єкта господарювання, які що залишається на балансі підприємства за мінусом його боргових зобов'язань	12 джерел літератури	38,7 %
Чедвик Л., Голов С., Мочерний С., Сопко В., Міддлтон Д., Райзберг Б., Шатило Н.,	Власний капітал підприємства є такий, що вкладений у компанію власниками (засновниками), акціонерами підприємства (акціонерний капітал)	8 джерел літератури	25,8%
Савицька Г., Кондраков Н., Краснова Л., Безруких П.,	Капітал є джерелом формування майна та є фінансовою основою початку будь-якої господарської діяльності	4 джерел літератури	12,9 %
Всього	—	31 джерел літератури	100 %

Сформовано на основі джерел: [12]; [17]; [25]; [32]; [39].

Отже, внаслідок досліджу дефініції поняття власного зареєстрованого капіталу підприємства, доходимо висновку що автори розмежовують економічне визначення й бухгалтерське облікування значення цього терміна.

Підсумовуючи, можна дійти висновку, що в економічній теорії капітал є основою для започаткування господарської діяльності будь-якого підприємства, водночас з позиції нормативних стандартів бухгалтерського

обліку, поняття зареєстрований власний капітал прийнято вираховувати як різницю між активами підприємства і його борговими зобов'язаннями.

Домінуючим визначенням поняття тлумачення власного зареєстрованого капіталу, а саме 38,7% з опрацьованих джерел літератури – є його характеристика як частини в активах підприємства, які залишається після вирахування його кредитних зобов'язань. Такого підходу дотримуються 12 авторів із 31 дослідженого літературного джерела [2, с. 115].

До інтерпретування власного капіталу як суми вкладеного капіталу в підприємство 25,8% більше належить до поняття саме статутного капіталу товариства, під яким мається на увазі сукупність внесків (акцій за номінальною вартістю, часток) його засновників (учасників) у майно під час створення суб'єкта господарювання для здійснення його статутної (підприємницької) діяльності.

Вбачається, що характеристика поняття капіталу підприємства, які досліджували різні вчені не суттєво відрізняються один від одного.

Але, тлумачення поняття з позиції бухгалтерських стандартів відрізняється суттєво від тлумачення згідно основ економічної теорії. Саме тому можна виокремити різні методи дослідження визначення суті терміну власного зареєстрованого капіталу підприємства (ЗКП) (Рис. 1.3.).

Отже, власний капітал є основою для початку і продовження будь-якої господарської діяльності підприємства. Сутність власного зареєстрованого капіталу підприємства проявляється через його функції, серед них можна виокремити основні (Рис. 1.4.):

- управління і контроль;
- розподіл доходів та активів;
- фінансування діяльності з ризиком, тобто без визначеного строку повернення вкладених коштів або майна;
- кредитоспроможності;
- захисна [28, с. 96].

Рис. 1.3. **Методи визначення власного зареєстрованого капіталу** [23]

Розглянемо вказані функції, з метою більш детального дослідження дефініції поняття власного зареєстрованого капіталу підприємства.

Рис. 1.4. **Функції власного зареєстрованого капіталу підприємства** [18]

Відповідно до національного законодавства, власники (учасники), засновники, акціонери підприємства мають право брати участь в його управлінні, номінальна вартість часток власного капіталу учасників визначає ступінь незалежності (автономності) та впливу його власників на підприємством.

Отже, фактичний, безпосередній та вирішальний голос на підприємстві, має особа з більшим відсотком контрольного пакета його корпоративних прав.

Кобилянська О. пише, що права володіння більшим відсотком голосів дає можливість проводити власну бізнес стратегію розвитку підприємства, контролювати кадрові питання, вирішувати питання про розподіл чи реінвестування прибутку підприємства [28, с. 105].

Отже, чим більше частка у статутному капіталі підприємства у його учасника, тим більший вплив він має у бізнес стратегії.

Загалом, частки у статутному капіталі учасників підприємства визначають право на управління виробничими процесами та майна підприємства.

Частки власників (учасників, засновників), акціонерів у зареєстрованому власному капіталі є вирішальним при розподілі дивідендів, або поточного прибутку, а також при ліквідації підприємства для розподілу наявного на балансі майна (активів).

Згідно вимог українського законодавства, одержаний протягом року підприємством чистий прибуток або розподіляється та виплачується власникам корпоративних прав у вигляді дивідендів, або спрямовується на збільшення статутного чи резервного капіталу, тобто реінвестується.

Вкладений у підприємництво власний капітал знаходиться у розпорядженні підприємства необмежений час, тобто до моменту його ліквідації, реорганізації або банкрутства [25, с. 146].

Фінансування ризику – власний капітал засновників, учасників, акціонерів спочатку використовується для фінансування ризикованих

інвестицій, тому що спланувати 100% повернення власних коштів, що вкладені у зареєстрований капітал підприємства, так само як отримання прибутку швидко – неможливо.

Функція кредитоспроможності має визначальний вплив при необхідності отриманні кредиту. В даному випадку, банк надає перевагу підприємствам з меншою кредиторською заборгованістю та більшим власним зареєстрованим капіталом.

Захисту прав кредиторів гарантується відображенням на балансі підприємства зареєстрованим власним капіталом і є для зовнішніх користувачів орієнтиром майнової відповідальності підприємства, а також захисту кредиторів від втрати вкладених активів [11, с. 70].

Елементи власного капіталу підприємства розглянемо на рисунку 1.5.

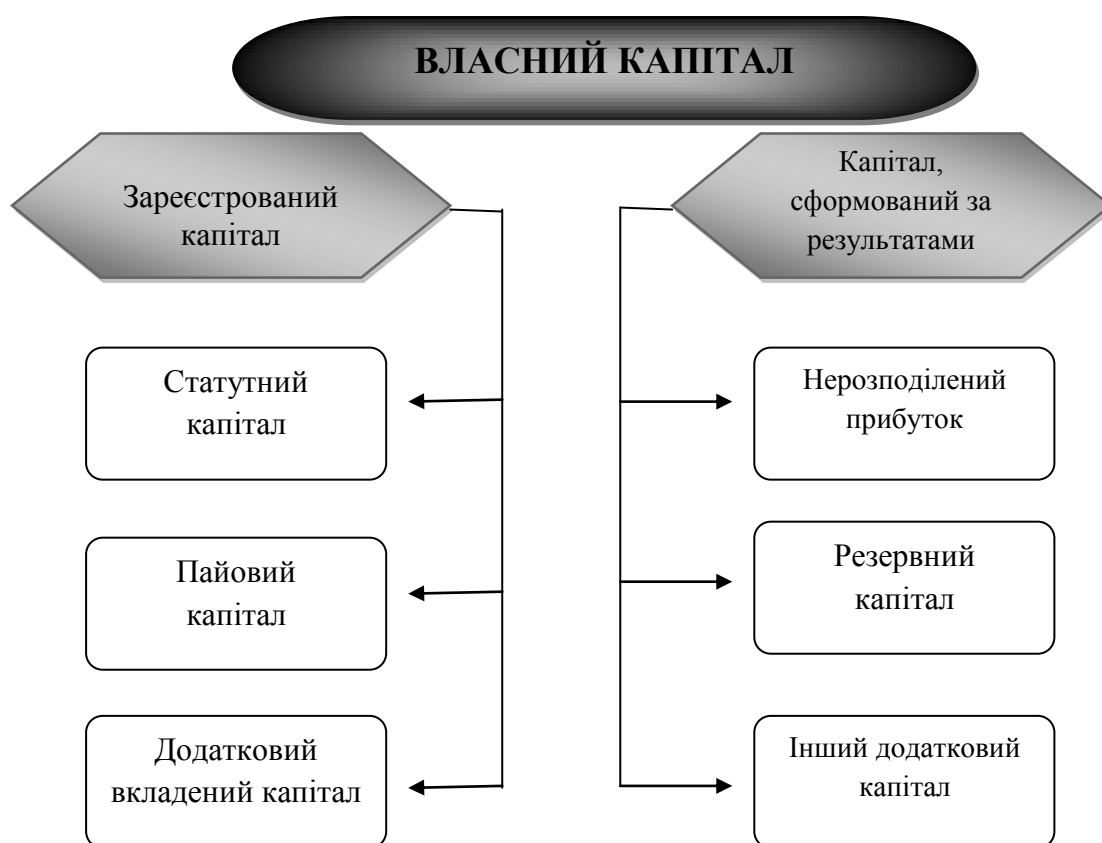

Рис. 1.5. Елементи власного капіталу підприємства [18]

У той час, як попередня функція характеризує роль власного та статутного капіталу для кредиторів, захисна функція показує нам, яке значення має власний капітал для власників [34, с. 371].

Отже, чим більший власний зареєстрований капітал, тим краще захищеним є підприємство від впливу загрозливих для його існування чинників, оскільки саме за рахунок власного капіталу підприємство може покривати збитки або сплачувати кредити та закривати борги у разі їх виникнення, але треба мати на увазі і не витратити увесь капітал, тому що у разі його перманентного зменшення підприємство може опинитися неплатоспроможним, тобто бути на межі банкрутства.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та змін зареєстрованого капіталу підприємств

Розглянемо нормативно-правове регулювання обліку формування та зміни зареєстрованого капіталу на прикладі підприємства, що зареєстроване у формі Товариства з обмеженою відповідальністю.

Так, порядок формування, збільшення або зменшення зареєстрованого капіталу Товариства чітко врегульований вимогами Господарського кодексу України з урахуванням Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [21].

Відповідно до статті 12 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [21] статутний капітал товариства складається з часток учасників. Розмір капіталу складається з номінальної вартості внесених активів, що виражається у національній валюті України, а саме гривні.

Крім того, для спрощення процедури голосування при прийнятті рішень, розмір часток учасників, акціонерів товариства у зареєстрованому власному капіталі підприємства може додатково визначатися у відсотках (%). В такому випадку, розмір частки учасника, акціонера товариства у відсотках

також повинен сходитися з показниками його номінальної вартості частки та статутного капіталу товариства [5, с. 112].

Статутом чи законодавством можуть бути передбачені обмеження щодо зміни співвідношення часток учасників або акціонерів. В такому випадку, відповідні зміни до положень статуту підприємства обов'язково повинні бути внесені.

Зміна або виключення положень відносно часток внесеного зареєстрованого капіталу приймається лише одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких мають право взяли участь всі учасники, акціонери підприємства [37, с. 84].

В даному випадку, вкладом учасника товариства може бути будь-яке майно: як гроші, рухоме чи нерухоме майно та цінні папери, інше майно, якщо інші обмеження не встановлені законом.

Але зроблений учасником (засновником), акціонером вклад в капітал у негрошовій формі все одно повинен мати грошову оцінку. Оцінка вкладу в не грошовій формі робиться експертом оцінювачем, або сума затверджується лише одностайним рішенням загальних зборів учасників підприємства, у яких взяли участь всі учасники товариства [16, с. 88].

Експерта оцінка може не замовлятися при створенні товариства, для визначення вартості достатньо рішенням його засновників.

Необхідно звернути увагу, що новостворене Товариство не має права надавати позичку для оплати вкладу його учасника або поруку за позиками, кредитами, наданими іншою, третьою особою для оплати його вкладу до капіталу підприємства.

Є певні обмеження, щодо строку внесення капіталу у зв'язку зі створенням підприємства, які чітко встановлені законодавством, та їх недотримання є підставою для виключення учасника з товариства.

Так, не пізніше шести місяців з дати державної реєстрації товариства, кожен засновник, акціонер підприємства зобов'язаний повністю внести свій вклад [18, с. 3].

Інші строки внесення вкладу можуть бути вказані безпосередньо в статуті, і такі положення повинні бути внесені до нього. Знову ж таки зміни або виключення відповідних положень зі статуту, приймаються одностайним рішенням на загальних учасників товариства.

Вартість вкладу в капітал кожної частки засновника (учасника), акціонера повинна бути не менше номінальної.

Нормативно-правовими актами, врегульовано порядок обліку часток товариства. Вказана норма є новелою для українського законодавства, була введена в дію Законом № 2465-IX від 27.07.2022 [22].

Відповідно до статті 15¹ Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [21] Центральний депозитарій цінних паперів є контролюючим органом, який уповноважений вести облік системи часток учасників (засновників) товариства.

Внесення змін та ведення документації облікової системи часток учасників провадиться в електронному вигляді [7, с. 282].

Відповідною комісією, встановлюється Порядок прийняти рішень щодо обліку часток учасників, акціонерів в обліковій системі або про припинення обліку в такій системі, що здійснюється з урахуванням вимог Закону та введеться Центральним депозитарієм цінних паперів на підставі договору укладеного з товариством.

Витік часу обліку часток учасників товариства в обліковій системі починається та припиняється безпосередньо з дати їх реєстрації та внесення відповідної інформації до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Законом прямо передбачено повноваження Комісії в частині обліку часток зареєстрованого власного капіталу підприємства, внесеного його учасниками, в обліковій системі:

- порядок переведення обліку часток товариства;
- порядок ведення та внесення змін до облікової системи часток;
- видачі інформації з облікової системи неї;

- порядок припинення обліку часток учасників (засновників) товариства;
- порядок направлення повідомлень учасникам (засновникам) товариства [17, с. 63].

Обов'язок щодо направлення повідомлення учасникам (засновникам) товариства через облікову систему часток є виконаним відповідальною особою, якщо були зроблені дії в повному обсязі, що визначені Комісією та є документальне підтвердження направлення такого повідомлення

Змінити зареєстрований капітал підприємства допустимо у разі його збільшення або зменшення.

Збільшення зареєстрованого капіталу можливо за рахунок додаткових вкладів учасників (засновників) підприємства або без них, розглянемо більш детально кожний шлях.

Спочатку зазначимо, що збільшити зареєстрований власний капітал товариством, що володіє часткою у статутному капіталі, не допускається.

Збільшити зареєстрований власний капітал підприємство може тільки після внесення всіма засновниками (учасниками) товариства своїх вкладів у повному обсязі, що відображається відповідно на балансі підприємства, як актив [27, с. 196].

Збільшити зареєстрований власний капітал підприємства можливо за рахунок додаткових вкладів учасників (засновників), а також за участю третіх осіб. Дане питання виноситься на порядок денний загальних зборів учасників Товариства, за результатами якого приймається відповідне рішення.

Але, звертаю увагу, що при збільшенні власного капіталу за рахунок додаткових вкладів номінальна вартість частки учасника (засновника) може зростати на суму, що дорівнює або меншої за вартості додаткового вкладу такого учасника товариства.

Переважає правом зробити додатковий вклад володіє кожний учасник. Але вклад можна зробити лише у межах суми збільшення

статутного капіталу, при цьому пропорційно до розміру частки учасника у зареєстрованому власному капіталі підприємства.

Стосовно прав третіх осіб, то вони можуть зробити додаткові вклади після реалізації кожним учасником свого переважного права, або у разі відмови від реалізації такого права учасником (засновником) [23, с. 18].

Треті особи можуть вносити додаткові вклади в зареєстрований капітал підприємства в межах різниці між сумою збільшення статутного капіталу та сумою внесених учасниками додаткових вкладів, лише якщо це передбачено рішенням загальних зборів учасників про залучення додаткових вкладів.

Питання про залучення додаткових коштів вирішується на загальних зборах учасників товариства та відображається у відповідному рішенні. В якому визначається: по-перше, загальна сума збільшення зареєстрованого власного капіталу; по-друге, визначається відповідний коефіцієнт відношення суми збільшення до розміру частки кожного учасника у статутному капіталі та запланований новий розмір власного зареєстрованого капіталу підприємства [40, с. 72].

Учасники (засновники), також треті особи можуть вносити додаткові вклади до зареєстрованого власного капіталу у не грошовій формі.

Порядок прийняття рішення про внесення майна та його грошова оцінка, аналогічний порядку внесенню вкладу в не грошовій формі до статутного капіталу підприємства. У такому рішенні загальних зборів визначаються учасники та треті особи, які вносять майно для збільшення капіталу та його грошова оцінка.

Вклади в немайновій формі можуть вноситися у спосіб зарахування зустрічних або однорідних вимог, що виникають між товариством та його учасниками (засновниками), а також між третьою особою [4, с. 950].

Строк внесення додаткових вкладів для збільшення капіталу підприємства становить не більше одного року, якщо інше не передбачено рішенням загальних зборів учасників. Відлік часу починається з дня прийняття рішення про залучення додаткових вкладів.

Треті особи мають право вносити додаткові вклади до зареєстрованого капіталу протягом шести місяців після спливу строку для внесення додаткових вкладів учасниками, які мають намір реалізувати своє переважне право. Але рішенням загальних учасників про залучення додаткових вкладів може бути встановлено і менший строк.

Інші строки для внесення додаткових вкладів до зареєстрованого власного капіталу підприємства можуть бути встановлені його статутом або одностайним рішенням загальних зборів учасників, в яких взяли участь всі учасники товариства [18, с. 6].

Так само, статутом або рішенням загальних зборів може встановлюватися можливість учасників вносити додаткові вклади без дотримання пропорцій їхніх часток у статутному капіталі.

Крім того, може бути виключений етап внесення додаткових вкладів лише тими учасниками товариства, які мають переважне право, або право лише певних учасників (засновників) чи тільки право третіх осіб вносити додаткові вклади для збільшення зареєстрованого капіталу.

Законодавством передбачена можливість укладення правочину про внесення додаткового вкладу. Сторонами такого договору є учасник товариства, або третя особа з одного боку, та підприємство – з іншого. Істотною умовою такого договору є зобов'язання однієї сторони зробити додатковий вклад у грошовій чи не грошовій формі до зареєстрованого власного капіталу підприємства. Водночас товариство зобов'язується збільшити розмір безпосередньо його частки (учасника, засновника, акціонера) у капіталі чи прийняти до товариства третю особу з відповідною часткою у статутному капіталі.

В разі укладення договору про внесення додаткового вкладу до капіталу підприємства, особа не внесла його своєчасно та в повному обсязі, то такий договір вважається розірваним [9, с. 24].

У відповідності до статті 18 ЗУ № 2275-VIII з моменту спливу строку, передбаченого для внесення додаткових вкладів учасниками або третіми

особами, протягом одного місяця, загальні збори учасників товариства повинні прийняти одне з рішень про:

- 1) збільшення розміру ЗКП;
- 2) погодження та затвердження часток учасників (засновників), з урахуванням їх розміру та номінальної вартості враховуючи фактично внесених ними додаткових вкладів до капіталу підприємства;
- 3) схвалення факту внесення додаткових вкладів до капіталу підприємства як третіми особами так і його учасниками.

Розглянемо, інший шлях збільшення зареєстрованого капіталу підприємства без додаткових вкладів. Такий шлях можливий за рахунок прибутку товариства, який не був розподілений в якості дивідендів між учасниками (засновниками) товариства протягом звітного періоду.

Але, такому випадку співвідношення розмірів часток учасників (засновників) товариства у зареєстрованому капіталі підприємства є незмінні [5, с. 117].

Також, підприємство має можливість зменшити свій зареєстрований капітал, вказане право задекларовано також ЗУ № 2275-VIII.

Вразі ухвалення протоколом зборів питання про зменшення зареєстрованого капіталу, то директор або інший виконавчий орган підприємства упродовж 10 днів зобов'язано письмово повідомити кожного кредитора, вимоги якого до товариства не забезпечені кредитним договором, заставою, лізингом, гарантією чи порукою, про таке рішення, та направити належним чином завірену копію відповідного протоколу зборів.

Позикодавці та кредиторі, мають право, протягом 30 днів після отримання повідомлення про зменшення зареєстрованого капіталу, звернутися до підприємства з:

- 1) письмовою вимогою про дострокове припинення або повне виконання зобов'язань перед позичкодавцем протягом 30 днів з дня отримання вимоги;

2) письмовою пропозицією про забезпечення виконання зобов'язань підприємства перед кредитором шляхом укладення нового договору забезпечення. Такий договір перекредитування підприємство повинно укласти протягом 30 днів з дня отримання такої пропозиції;

3) письмовою пропозицією укладення будь-якого іншого договору на протязі 30 днів з кредитором, для виконання зобов'язань підприємством [7, с. 282].

Одна з таких пропозицій повинна бути розглянута виконавчим органом підприємства, за результатами розгляду приймається відповідне рішення щодо виконання зобов'язань перед кредиторами.

Боднарчук А. В. [7] вказує, що у випадку коли підприємство не розглядає вказані пропозиції та вимоги, не надає свої пропозиції щодо виконання зобов'язань перед позичкодавцями, у такому випадку кредитор має право на захистом своїх прав в судовому порядку, та пред'явлення відповідного позову до боржника [7, с. 284].

У разі, якщо кредитор, після отримання повідомлення про зменшення зареєстрованого капіталу підприємства-боржника, не звернувся до нього з письмовою вимогою або пропозицією протягом 30 днів, то вважається, що позичкодавець не вимагає від боржника вчинення додаткових дій щодо погашення заборгованості або виконання певних зобов'язань перед ним.

1.3. Джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства

Кожне підприємство під час здійснення господарської діяльності повинно накопичувати резерв підприємства, таку позицію має Міністерство фінансів України, яка відображена листом від 09.06.2006 року під № 31-34000-20-25/12321. Вказана норма є імперативною, та відображена також в Податковому кодексі України, декларована в статті 134.1.1 – створення

резервів є обов'язковим, більш того це стосується абсолютно всіх резервів [33].

Обов'язок створювати резерв належить виконувати директору та головному бухгалтеру підприємства.

Отже, при управлінні зареєстрованим капіталом будь-якого підприємства виконавчий орган повинен забезпечити не тільки його ефективне використання вже накопиченої його частини, але проводити політику формування власних резервів, зокрема фінансових ресурсів, що в подальшому забезпечують майбутній розвиток компанії [12, с. 8].

Так, для створення резервів, підприємство повинно мати власні фінансові ресурси, що формуються з певних джерел (Рис. 1.6.).

На мою думку, нерозподілений прибуток підприємства є основним внутрішнім джерелом формування резерву фінансових ресурсів. Саме він утворює переважну частину власних фінансових активів підприємства, забезпечує приріст власного зареєстрованого капіталу, і як наслідок: зросту ринкової вартості самого підприємства.

Щодо зовнішніх джерел формування фінансового резерву підприємства, провідне місце належить залученню додаткових вкладів до капіталу [17, с. 64].

В такому випадку, існує декілька шляхів створення резерву: перший - додаткові внески у зареєстрований (пайовий) капітал підприємства; другий - акціонерний, тобто за рахунок додаткової емісії та реалізації акцій капіталу.

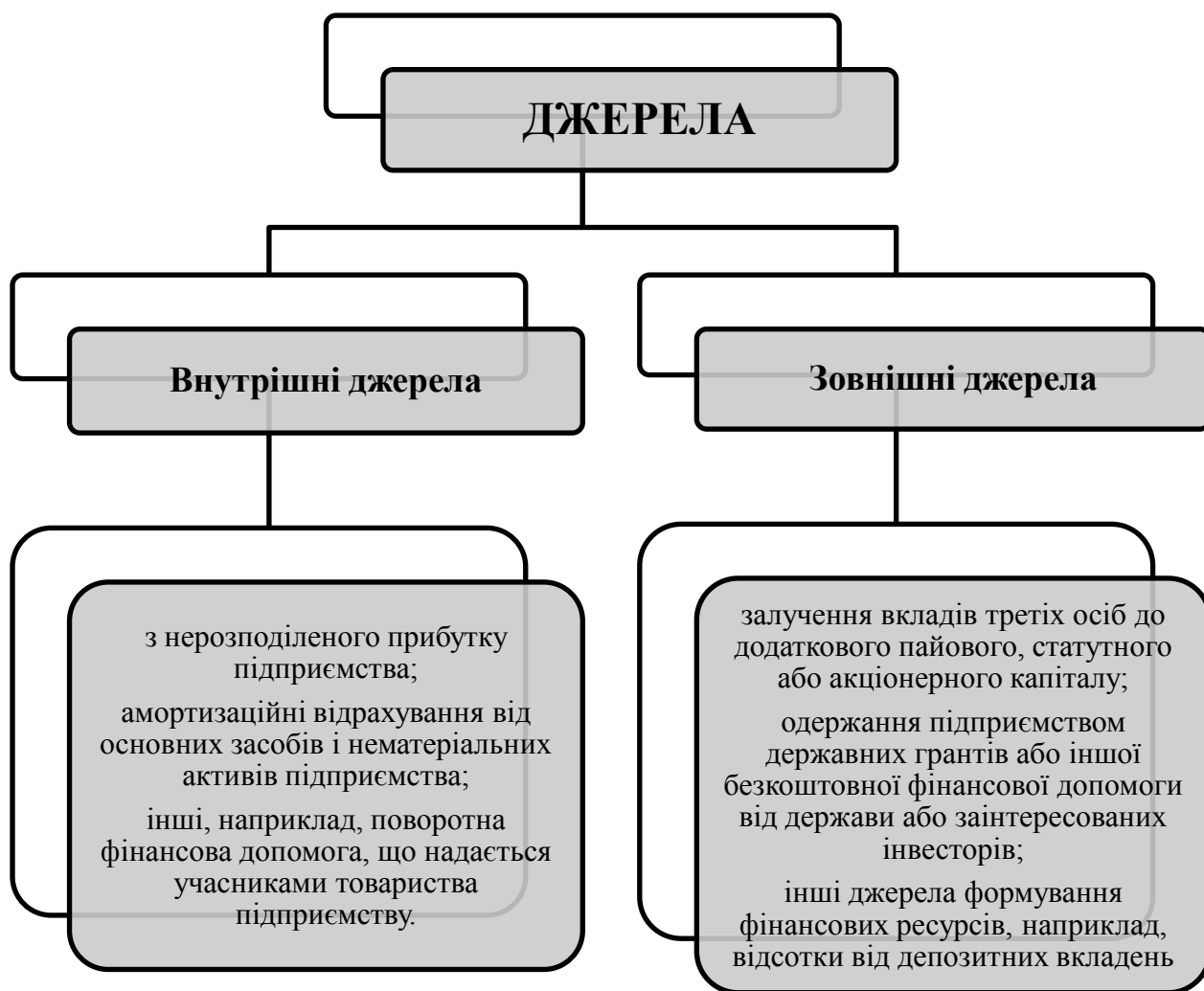

Рис. 1.6. Джерела формування фінансового резерву підприємства [8]

Як бачимо при управлінні зареєстрованим капіталом виникають певні складнощі щодо формування резерву. В процесі поточної господарської діяльності будь-якого підприємства постійно відбуваються безперервні зміни, пов'язані зі зменшенням або збільшенням загальної величини власного капіталу в цілому, так і окремих активів, компонентів, в тому числі й нематеріальних.

Ефективним управлінським рішенням при створенні фінансових резервів підприємства є оптимізація структури власного зареєстрованого капіталу. Необхідно встановити межу достатнього рівню доходності для покриття поточних витрат, проаналізувати наявні ризики, мінімізувати

середньозважену вартості зареєстрованого капіталу підприємства, вжити дії щодо максимізації ринкової вартості підприємства.

Концепція збереження зареєстрованого власного капіталу є важливим чинником в управлінні підприємством. Динаміка зовнішнього середовища нестабільна, підвищується конкурентоспроможність інших компаній, тому збереження власного капіталу підприємства є вкрай важливим [15, с. 39].

Виконавчий орган підприємства ставить за основну часто за основну мету збільшення власного капіталу, вважаючи, що його збереження і примноження приведе до фінансової стійкості підприємства на ринку. Але саме створення фінансового резерву підприємства допоможе уникнути кризових ситуацій.

У фінансовій звітності підприємства, показник «чисті активи» є одним із елементів що характеризує власний зареєстрований капітал та можливість створення відповідного резерву. Такі активи вираховуються за формулою, як

Одним із показників збереження власного капіталу є показник «чисті як різниця між активами підприємства та обсягом його всіх зобов'язань перед кредиторами [9, с. 145].

Підприємства можуть формувати свої фінансові ресурси з різних джерел. Основними джерелами формування власних фінансових ресурсів підприємства є:

1. Внутрішні джерела:

- Прибуток від основної діяльності підприємства
- Резервний фонд
- Накопичення з прибутку минулих років
- Дивіденди від інших підприємств, у яких підприємство має інвестиції
- Продаж активів, що перестали використовуватися

2. Зовнішні джерела:

- Банківські кредити
- Емісія корпоративних облігацій

- Оренда майна
- Лізинг
- Інвестиції від інших компаній або фондів
- Державна підтримка, наприклад, виграш тендеру чи отримання субсидій.

Важливо збалансувати використання внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування, щоб забезпечити стабільність підприємства і його розвиток.

Підприємство може формувати свої власні фінансові ресурси з різних джерел. Декілька основних джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства включають:

1. Власні засоби: Це грошові кошти, внесені власниками підприємства, а також накопичені прибутки, що залишилися після сплати податків та відрахувань. Власні засоби можуть бути використані для фінансування різних потреб підприємства, таких як розширення виробництва, придбання нового обладнання, впровадження нових технологій тощо.
2. Резервні фонди: Підприємство може відкладати певну частину свого прибутку в резервні фонди, які можуть бути використані в майбутньому для фінансування неочікуваних витрат або інших потреб підприємства.
3. Кредитні ресурси: Підприємство може отримувати кредити від банків, фінансових установ, інвесторів або інших джерел для фінансування своїх потреб, таких як розширення виробництва, впровадження нових проектів, реконструкція та модернізація виробничих потужностей тощо. Кредитні ресурси можуть бути в формі короткострокових кредитів, довгострокових кредитів, облігацій, лізингу та інших форм кредитування.
4. Прибуткові вкладення: Підприємство може інвестувати свої вільні кошти в різні фінансові інструменти, такі як акції, облігації, депозитні сертифікати, фонди інвестицій та інші, з метою збільшення своїх фінансових ресурсів та отримання доходу від інвестування. Це може

допомогти підприємству забезпечити додаткові фінансові ресурси для фінансування своїх потреб.

5. Власна виробнича діяльність: Підприємство може збільшувати свої фінансові ресурси шляхом збільшення виробництва та продажу своїх товарів або послуг. Це може допомогти підприємству збільшити свій дохід та отримати додаткові фінансові ресурси для своєї діяльності.
6. Фондовий ринок: Підприємство може залучати додаткові фінансові ресурси через випуск акцій та їх продаж на фондовому ринку. Це може забезпечити підприємству додаткові фінансові ресурси для фінансування своїх потреб, а також залучення нових інвесторів та збільшення своєї капіталізації.

У кожного підприємства може бути своя комбінація джерел формування власних фінансових ресурсів, залежно від його конкретних потреб та умов ринку. Важливо збалансувати різні джерела формування ресурсів для забезпечення стійкого розвитку підприємства та зменшення ризиків.

Отже, для стабільного та ефективного розвитку підприємства повинні формувати відповідний фінансовий резерв капіталу, чітко визначати завдання для отримання максимального прибутку.

РОЗДІЛ 2.

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ І ЗМІН ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КАРЛІТ»

2.1 Облікова політика підприємства та завдання обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу

Облікова політика є важливою складовою успішної діяльності підприємства, оскільки допомагає керувати фінансовими ресурсами і забезпечує точність та надійність обліку фінансових операцій. Одним з важливих аспектів облікової політики є облік формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства, який включає такі аспекти, як:

1. Визначення політики формування зареєстрованого капіталу: включає розробку стратегії та політики щодо формування капіталу підприємства, включаючи розмір та склад капіталу, джерела його формування, порядок випуску акцій та інші аспекти.

2. Ведення обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу: включає реєстрацію та облік операцій, пов'язаних з формуванням та зміною розміру зареєстрованого капіталу, таких як внесення внесків, випуск нових акцій, розподіл прибутку та інші операції.

3. Відповідність вимогам облікової політики та законодавства: включає аналіз практики обліку формування та змін зареєстрованого капіталу на відповідність вимогам облікової політики підприємства та відповідному законодавству, а також виявлення можливих відхилень та розробку рекомендацій щодо вдосконалення обліку [26, с. 132].

Щоб досліджувати тему "Облікова політика підприємства та завдання обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу", було обрано приклад ТОВ "Карліт" [5]. Результати дослідження показали, що підприємство має достатній рівень облікової політики (додаток А), що дозволяє правильно формувати та контролювати зареєстрований капітал.

Як бачимо п. 1 облікової політики стосується активів, зобов'язань і власного капіталу. Зокрема, зазначений поріг суттєвості в розмірі 5% є критерієм, використовуваним ТОВ "Карліт" для визначення, які операції мають бути включені до обліку, а які можуть бути вважати несуттєвими та виключені з обліку.

Зокрема, цей поріг застосовується до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства. За такого підходу, операції, які мають вплив менше 5% на загальну вартість цих елементів фінансової звітності, вважаються несуттєвими та можуть бути виключені з обліку.

Цей підхід може бути використаний для визначення суттєвості різних операцій, таких як придбання або продаж майна, видача кредитів, забезпечення гарантій тощо. Операції, які мають вплив менше 5% на фінансовий стан підприємства, можуть вважатися несуттєвими та можуть бути виключені з обліку, зменшуючи деталізацію та складність обліку.

Використання такого порогу суттєвості допомагає ТОВ "Карліт" зосередитися на операціях, які мають значний вплив на фінансовий стан підприємства, забезпечує ефективність та економію ресурсів при веденні обліку, а також забезпечує звітність, яка відображає суттєві зміни у фінансових показниках підприємства.

На прикладі ТОВ «Карліт» можна проілюструвати, яким чином підприємство формує та змінює свій зареєстрований капітал. ТОВ «Карліт» є виробником та постачальником косметичних засобів, що працює на українському ринку з 2005 року. Підприємство має статутний капітал в розмірі 500 000 гривень, що є основним джерелом його фінансування.

Одним зі способів формування та зміни зареєстрованого капіталу ТОВ «Карліт» є внесення додаткових внесків в капітал підприємства. Нижче наведена таблиця, яка ілюструє зміни в розмірі статутного капіталу ТОВ «Карліт» протягом останніх трьох років (Табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

Зміна статутного капіталу ТОВ «Карліт»

Рік	Розмір статутного капіталу, грн.
2021	500 000
2022	700 000
2023	800 000

Таким чином, з таблиці видно, що протягом останніх трьох років, ТОВ «Карліт» збільшило свій статутний капітал шляхом внесення додаткових внесків в капітал. Це може бути здійснено шляхом внесення грошових коштів, майна, інтелектуальної власності або інших активів. Ці зміни в зареєстрованому капіталі відображаються в обліку та відповідають вимогам облікової політики підприємства та відповідному законодавству.

Одним із завдань обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу є контроль за рухом коштів від зареєстрованого капіталу, а також відображення операцій з ним у фінансовій звітності. Для цього підприємство використовує відповідні рахунки у головній книзі обліку та плані рахунків. Нижче наведена таблиця, яка деталізує використання рахунків обліку зареєстрованого капіталу у головній книзі обліку ТОВ «Карліт» (Табл. 2.2.).

Як видно з таблиці, підприємство також враховує різні джерела формування зареєстрованого капіталу. Наприклад, ТОВ «Карліт» може отримувати додатковий капітал шляхом привласнення нових інвесторів або випуску додаткових акцій. Крім того, підприємство може збільшити свій статутний капітал за рахунок прибутку, отриманого у результаті діяльності. [5].

Таблиця 2.2.

**Деталізація використання рахунків обліку зареєстрованого капіталу у
головній книзі обліку ТОВ «Карліт»**

Рахунок	Назва рахунку	Призначення рахунку
240	Капітал засновників	Відображення внесків засновників в статутний капітал підприємства
241	Додаткові внески до статутного капіталу	Відображення додаткових внесків у статутний капітал підприємства
242	Власні акції	Відображення викупу власних акцій підприємства
243	Резервний капітал	Відображення формування резервного капіталу
244	Статутний капітал	Відображення руху статутного капіталу
245	Нерозподілений прибуток	Відображення руху нерозподіленого прибутку
246	Додатковий капітал від інвесторів	Відображення отримання додаткового капіталу від інвесторів
247	Додатковий капітал від випуску додаткових акцій	Відображення додаткового капіталу, який формується в результаті випуску додаткових акцій підприємства

Основні завдання обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу на прикладі ТОВ «Карліт» полягають у забезпеченні своєчасного та точного обліку всіх операцій, що пов'язані з формуванням та змінами зареєстрованого капіталу. Для досягнення цього мети було визначено наступні завдання:

1. Формування відповідної системи обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства.
2. Ведення реєстру акціонерів та відповідного обліку їхніх внесків до статутного капіталу.
3. Контроль за виконанням вимог законодавства з питань зміни розміру статутного капіталу.
4. Облік використання фонду спеціального призначення.
5. Проведення аналізу змін зареєстрованого капіталу та виявлення причин, що призвели до змін.
6. Ведення реєстру внесків акціонерів до статутного капіталу, включаючи деталі про кількість внесків, дату внесення, вартість внеску та інші відповідні дані. Це дозволить моніторити внески акціонерів та підтверджувати їх права на частку в статутному капіталі.
7. Облік процесу зміни розміру статутного капіталу, включаючи відповідні документи, заяви, рішення засновників/акціонерів та інші відповідні деталі. Це дозволить забезпечити контроль за виконанням вимог законодавства щодо процедури зміни статутного капіталу.
8. Облік використання фонду спеціального призначення, якщо такий фонд був створений компанією. Це може включати контроль за виділенням коштів з фонду, використанням цих коштів та відповідним обліком фінансових операцій, пов'язаних з фондом.

Одним із важливих аспектів ефективного обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу є використання відповідної системи обліку, яка дозволяє забезпечити своєчасну та точну реєстрацію всіх операцій. Для цього можна розробити таблицю з деталізацією завдань, що стосуються кожної операції з формування та змін зареєстрованого капіталу на прикладі ТОВ "Карліт". Нижче наведено можливий приклад такої таблиці (Табл 2.3.).

Таблиця 2.3.

**Завдання для ефективного обліку формування
та змін зареєстрованого капіталу**

№	Завдання	Відповідальна особа	Термін виконання
1	Розробка системи обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу	Головний бухгалтер	До 1 місяця
2	Ведення реєстру акціонерів та облік їхніх внесків до статутного капіталу	Фінансовий відділ	Протягом року
3	Контроль за виконанням вимог законодавства з питань зміни розміру статутного капіталу	Юридичний відділ	Протягом року
4	Облік використання фонду спеціального призначення	Фінансовий відділ	Щоквартально
5	Проведення аналізу змін зареєстрованого капіталу та виявлення причин, що призвели до змін	Фінансовий аналітик	Регулярно

Зважаючи на облікову діяльність ТОВ "Карліт" щодо формування та змін зареєстрованого капіталу та аналізуючи проблеми та ризики, пов'язані з обліком формування та змін зареєстрованого капіталу в ТОВ "Карліт", можна виділити такі основні рекомендації щодо вдосконалення процесу:

1. Впровадити електронну систему обліку формування та змін зареєстрованого капіталу: Однією з проблем може бути ручний процес обліку формування та змін зареєстрованого капіталу, який може призвести до помилок, втрати документації або затримок. Впровадження електронної системи обліку дозволить автоматизувати цей процес, забезпечити точність та швидкість внесення змін до капіталу, а також забезпечити зберігання електронних копій документів для подальшої перевірки та аудиту.

2. Запровадити внутрішні контрольні процедури: Важливо встановити внутрішні контрольні процедури, які будуть включати перевірку правильності документації, розрахунків та відповідності операцій вимогам законодавства та статуту компанії. Це може включати подвійну перевірку документів різними особами, аудит внутрішніми або зовнішніми аудиторами, а також періодичні огляди та оцінки процедур контролю.

3. Встановити чітку процедуру зберігання та архівації документів: Забезпечення належного зберігання та архівації документів є важливим аспектом обліку формування та змін зареєстрованого капіталу. Рекомендується встановити чіткі правила щодо зберігання та архівації документів, включаючи строки зберігання, місце зберігання, доступ до документів та процедури знищення застарілих документів. Це допоможе забезпечити відповідність законодавчим вимогам, забезпечити швидкий доступ до документів при необхідності та зменшити ризик втрати або пошкодження документів.

4. Постійно моніторити зміни в законодавстві: Законодавство щодо формування та змін зареєстрованого капіталу може змінюватися з часом, тому важливо постійно моніторити зміни в цій сфері та відповідно до них адаптувати облікові процедури компанії. Це може включати оновлення шаблонів документів, зміни внутрішніх процедур, а також надання відповідної інформації співробітникам компанії. Моніторинг та відповідна реактування на зміни в законодавстві допоможуть уникнути порушень та забезпечити відповідність компанії з вимогами діючого законодавства.

Впровадження таких рекомендацій допоможуть ТОВ "Карліт" вдосконалити облік формування та змін зареєстрованого капіталу, зменшити ризик виникнення помилок, забезпечити точність та відповідність операцій вимогам законодавства, а також забезпечити ефективний внутрішній контроль. При впровадженні будь-яких змін рекомендується налагодити взаємодію юридичних та фінансових відділів, щоб забезпечити відповідність вимогам діючого законодавства та внутрішнім політикам компанії.

2.2 Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємств

Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства є важливою складовою облікового процесу підприємства. Цей процес включає в себе реєстрацію та документування всіх фінансових операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства [9].

Метою документування таких процесів є:

- Створення чітких та структурованих процедур, які визначають послідовність кроків для формування та змін зареєстрованого капіталу.
- Забезпечення внутрішньої консистентності та стандартизації у процесі формування та змін зареєстрованого капіталу, щоб забезпечити однаковий підхід до цих процесів в організації.
- Забезпечення дотримання законодавства та вимог регуляторних органів у процесі формування та змін зареєстрованого капіталу.
- Підвищення ефективності та ефективності процесів формування та змін зареєстрованого капіталу шляхом впровадження кращих практик та оптимізації робочих процесів.

Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу є важливим інструментом для забезпечення ясного розуміння цих процесів всіма зацікавленими сторонами, включаючи співробітників, керівництво, аудиторів та зовнішніх агентів, що сприяє внутрішній та зовнішній відповідності вимогам та забезпечує можливість аудиту.

Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу є необхідним елементом управління ризиками, оскільки воно дозволяє виявляти та вирішувати можливі неполадки, помилки та недоліки в процесах, тим самим забезпечуючи зниження ризиків.

Для прикладу розглянемо ТОВ "Карліт". Основний вид діяльності - продаж комп'ютерної техніки. Розглянемо процес формування та змін

зареєстрованого капіталу підприємства на прикладі внесення додаткової грошової внеску в розмірі 50 000 грн. засновником підприємства [9].

Реєстрація операції з додатковим внеском:

Таблиця 2.4.

Запис у журналі реєстрації фінансових операцій

Дата	Опис операції	Дебет	Кредит
01.04.2023	Додатковий внесок	252 "Основний"	101 "Розрахунки з засновниками"
01.04.2023	Додатковий внесок	101 "Розрахунки з засновниками"	262 "Вкладений капітал"

Розрахунок нової суми зареєстрованого капіталу:

Згідно з вищезазначеною операцією, новий зареєстрований капітал становитиме 200 000 грн. + 50 000 грн. = 250 000 грн.

Оновлення балансу підприємства:

Таблиця 2.5.

Оновлений баланс підприємства після внесення додаткового внеску

Активи	Сума (грн.)	Пасиви	Сума (грн.)
Грошові кошти	50 000	Статутний капітал	200 000

Далі наведемо приклади таблиць та розрахунків, які використовуються ТОВ «Карліт» для документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу [10].

Таблиця 2.6.

Розрахунок вартості майна, внесеного до статутного капіталу

Найменування майна	Кількість	Вартість одиниці	Загальна вартість
Земельна ділянка	1	100 000	100 000
Будівля	1	500 000	500 000
Обладнання	2	200 000	400 000
Всього	-	-	1 000 000

Таблиця 2.7.

Розрахунок розміру зареєстрованого капіталу

Найменування	Сума, грн.
Статутний капітал	1 000 000
Нерозподілений прибуток	500 000
Всього	1 500 000

Таблиця 2.8.

Зміна зареєстрованого капіталу

Дата	Опис операції	Збільшення, грн.	Зменшення, грн.	Зареєстрований капітал, грн.
01.01.2021	Створення підприємства	1 000 000	-	1 000 000
01.07.2021	Зменшення статутного капіталу	-	200 000	800 000
01.01.2022	Перерахунок нерозподіленого прибутку			

Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємств включає ряд розрахунків, таблиць та документів. Один з найважливіших документів, який документує процес формування та зміни зареєстрованого капіталу – це рішення загальних зборів учасників/акціонерів про збільшення (зменшення) зареєстрованого капіталу.

Таке рішення зазвичай містить інформацію про обсяг змін, розподіл внесків між учасниками/акціонерами, терміни та процедури здійснення змін. Крім того, процес формування та змін зареєстрованого капіталу може також включати підготовку та подання відповідних документів до реєстратора (реєстратора акцій) або інших відповідних органів, залежно від вимог законодавства країни [18, с. 5].

Підприємства також можуть здійснювати зміни в своєму зареєстрованому капіталі шляхом емісії нових акцій, випуску корпоративних облігацій, перетворення резервного капіталу або здійснення інших

фінансових операцій. Всі ці процеси також потребують відповідного документування, зокрема розрахунків, таблиць та договорів, з метою забезпечення відповідності вимогам законодавства та забезпечення фінансової відкритості підприємства.

Узагальнюючи, процеси формування та змін зареєстрованого капіталу включають комплексний підхід до документування фінансових операцій, рішень та інших дій, пов'язаних зі змінами в статутному капіталі підприємства, з метою забезпечення відповідності вимогам законодавства та забезпечення фінансової транспарентності.

В процесі документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства необхідно також забезпечувати збереження та зберігання всіх відповідних документів протягом встановленого законодавством терміну [51, с. 98].

Важливим для підприємства є розробка процедур та шаблонів документів, яка включає кілька етапів. По-перше, потрібно провести аналіз поточного стану управління діловою документацією на підприємстві, включаючи огляд існуючих процедур та шаблонів документів, їх відповідність законодавству та внутрішнім вимогам організації. По-друге, визначити вимоги до нових процедур та шаблонів документів з урахуванням специфіки діяльності підприємства, його внутрішніх процесів та потреб користувачів. По-третє, розробити нові процедури та шаблони документів відповідно до визначених вимог. Це може включати створення структури та змісту документів, визначення послідовності дій, відповідальних осіб, використання стандартних форм, зразків та візуальних елементів.

Розроблені процедури та шаблони документів мають бути документовані та затверджені відповідними органами підприємства. Після цього проводиться їх впровадження, включаючи навчання персоналу, організацію контролю за дотриманням процедур та використанням шаблонів, а також внесення змін та оновлення в разі потреби.

Розробка процедур та шаблонів документів може мати кілька переваг для такого підприємства як «Карліт». Вона сприяє стандартизації документообігу, забезпечує єдність підходів до оформлення документів, спрощує процес створення нових документів, забезпечує відповідність внутрішніх процедур вимогам законодавства, забезпечує зручне використання документів користувачами.

Важливо забезпечувати своєчасну та правильну обробку даних щодо формування та змін зареєстрованого капіталу в бухгалтерській системі підприємства. Це дозволить забезпечити точність та достовірність фінансової звітності підприємства, що в свою чергу є важливим для прийняття рішень щодо його діяльності [11].

Таким чином, документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства є важливим елементом його бухгалтерського обліку.

2.3 Синтетичний та аналітичний облік зареєстрованого капіталу підприємств

Синтетичний та аналітичний облік зареєстрованого капіталу підприємств є важливим елементом системи обліку та фінансового управління підприємством. Облік зареєстрованого капіталу включає в себе формування та зміну складових його структури, контроль за правильністю їх обліку та відображенням у фінансовій звітності [14].

Для забезпечення ефективного синтетичного та аналітичного обліку зареєстрованого капіталу необхідно мати належну систему документування операцій. До такої системи можуть входити різноманітні документи, такі як акціонерний реєстр, документи на випуск нових акцій, акти приймання-передачі цінних паперів та інші.

Зареєстрований капітал є важливою складовою власного капіталу підприємства, тому його облік має бути якісним та надійним. Для цього використовуються різні види обліку, зокрема синтетичний та аналітичний. У даному випадку розглянемо облік зареєстрованого капіталу ТОВ "Карліт".

Синтетичний облік зареєстрованого капіталу передбачає формування загальних показників його стану та динаміки на рівні підприємства. До складу синтетичного обліку зареєстрованого капіталу входять такі показники, як загальна сума зареєстрованого капіталу, кількість акцій, статутний фонд, нерозподілений прибуток та інші складові [65].

Синтетичний облік передбачає ведення обліку на загальних рахунках бухгалтерського обліку. Зокрема, для зареєстрованого капіталу підприємства будуть створені окремі синтетичні рахунки, на яких будуть відображені рухи коштів, пов'язані з формуванням та зміною величини зареєстрованого капіталу. На таких рахунках можуть бути відображені такі операції, як:

- Формування зареєстрованого капіталу при заснуванні підприємства.
- Збільшення або зменшення зареєстрованого капіталу внаслідок випуску або викупу акцій, розподілу прибутку, реалізації власних акцій тощо.
- Реєстрація рухів зареєстрованого капіталу при ліквідації або реорганізації підприємства.

Синтетичний облік забезпечує загальний огляд рухів зареєстрованого капіталу, але не надає деталей щодо складових змін та їхнього аналізу.

Покажемо таблицю, яка надає загальний огляд рахунків, на яких може вестися синтетичний облік зареєстрованого капіталу підприємства, та їх опису (Табл. 2.9.).

Таблиця 2.9.

Рахунки синтетичного обліку на підприємстві

Рахунок	Назва рахунку	Опис
1000	Статутний капітал	Початковий статутний капітал підприємства, який формується при його заснуванні
1010	Додатковий (резервний) капітал	Додатковий капітал, який може бути сформований підприємством в результаті реалізації власних акцій, розподілу прибутку, реорганізації тощо
1020	Цільовий капітал	Цільовий капітал, який може бути сформований підприємством згідно з його статутом або згодою засновників
1030	Акції власного випуску	Рух коштів, пов'язаний з випуском та викупом акцій власного випуску
1040	Резервний капітал	Резервний капітал, який може бути сформований підприємством відповідно до законодавства та його внутрішніх рішень

Отже, можна виділити основні значення та використання синтетичного обліку зареєстрованого капіталу включають:

- **Фінансове планування та аналіз:** Синтетичний облік зареєстрованого капіталу дозволяє підприємствам здійснювати фінансове планування на майбутні періоди, враховувати зміни в капіталі, проводити аналіз фінансових показників та оцінювати ефективність використання капіталу.

- **Управління ризиками:** Синтетичний облік зареєстрованого капіталу дозволяє відстежувати зміни в капіталі, включаючи ризики, пов'язані зі змінами в капіталовкладеннях, розміром та структурою капіталу.

Це дозволяє підприємствам вчасно виявляти можливі ризики та розробляти відповідні стратегії для їх управління.

- Визначення вартості підприємства: Синтетичний облік зареєстрованого капіталу допомагає визначати вартість підприємства, включаючи розмір та структуру його капіталу. Це важливо при проведенні оцінки підприємства для різних цілей, таких як продаж, злиття, придбання чи приватизація.

- Відповідність вимогам законодавства: Синтетичний облік зареєстрованого капіталу дозволяє підприємствам відповідати вимогам законодавства щодо звітування про зареєстрований капітал, забезпечувати належне виконання фінансової звітності та уникати можливих порушень та санкцій.

Синтетичний облік зареєстрованого капіталу полягає у веденні рахунків, які об'єднують певні види операцій з капіталом. Так, на рахунку 240 "Статутний капітал" фіксується сума зареєстрованого капіталу підприємства, який станом на початок звітного року становив 100 000 грн. За звітний період було проведено такі операції із зареєстрованим капіталом:

- 1) Збільшення статутного капіталу: Ми вирішили збільшити статутний капітал вашого підприємства на суму 50 000 грн, внівши додатковий внесок учасника (акціонера) на банківський рахунок підприємства;

- 2) Зменшення статутного капіталу: Ми також вирішили зменшити статутний капітал на суму 20 000 грн, здійснивши виплату дивідендів акціонерам.

Таблиця 2.10.

Синтетичний облік зареєстрованого капіталу ТОВ "Карліт" за звітний період

Рахунок	Назва рахунку	Опис операції	Дб (грн)	Кт (грн)	Зайшок (грн)
1000	Статутний капітал	Початковий статутний капітал підприємства на початок звітного періоду	-	-	100 000
1010	Додатковий (резервний) капітал	Збільшення статутного капіталу (додатковий внесок учасника)	50 000	-	150 000
1000	Статутний капітал	Зменшення статутного капіталу (виплата дивідендів)	-	20 000	130 000

Таким чином, на рахунку 240 "Статутний капітал" на початок звітного року було 100 000 грн. Після збільшення статутного капіталу на 50 000 грн через внесення додаткового внеску учасника, статутний капітал збільшився до 150 000 грн. Далі, після зменшення статутного капіталу на 20 000 грн внаслідок виплати дивідендів акціонерам, статутний капітал зменшився до 130 000 грн.

Проілюструємо як змінювався статутний капітал підприємства протягом звітного періоду (Рис. 2.1.).

Рис. 2.1. Зміна статутного капіталу підприємства за звітний період

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що використання синтетичного обліку на підприємстві має кілька значень:

- Систематизація облікової інформації: Синтетичний облік дозволяє систематизувати рахунки обліку відповідно до встановленої класифікації, що спрощує процес ведення обліку та аналізу фінансової звітності. Він дозволяє структурувати рахунки згідно з різними аспектами діяльності підприємства, такими як розділи, рубрики, підрозділи тощо.
- Зручність аналізу фінансової звітності: Синтетичний облік надає можливість проводити аналіз фінансової звітності підприємства на різних рівнях деталізації, використовуючи різні рахунки обліку відповідно до потреб користувачів. Це дозволяє здійснювати більш деталізований та об'єктивний аналіз фінансової діяльності підприємства.
- Забезпечення внутрішнього контролю: Синтетичний облік допомагає встановлювати систему внутрішнього контролю на підприємстві шляхом відстеження руху коштів та інших ресурсів на рахунках обліку. Це сприяє виявленню можливих помилок, зловживань або несанкціонованих дій в процесі ведення обліку.

- Відповідність вимогам законодавства: Використання синтетичного обліку дозволяє відповідати вимогам законодавства та стандартів обліку при складанні фінансової звітності підприємства.

Аналітичний облік зареєстрованого капіталу передбачає більш детальне вивчення руху та використання складових зареєстрованого [15] капіталу на рівні окремих операцій та транзакцій. До складу аналітичного обліку зареєстрованого капіталу входять розрахунки з цінних паперів, випуск нових акцій, виплата дивідендів, відчуження акцій та інші операції (Табл. 2.11.).

Таблиця 2.11.

Рахунки аналітичного обліку на підприємстві

Рахунок	Назва рахунку	Опис
7000	Зареєстрований капітал	Загальна сума зареєстрованого капіталу підприємства, яка складається з внесків власників та внесків у статутний капітал
7100	Внески у статутний капітал	Сума внесків власників, які є частинами статутного капіталу підприємства
7200	Додатковий капітал	Сума додаткових внесків власників підприємства, яка перевищує статутний капітал
7300	Нерозподілені прибутки (збитки)	Сума прибутку (збитку), яка залишається нерозподіленою після відрахування дивідендів та інших розподілів прибутку
7400	Резервний капітал	Сума коштів, виділених з прибутку підприємства на формування резервного капіталу
7500	Статутний резерв	Сума коштів, виділених з прибутку підприємства на формування статутного резерву
7600	Розвитковий фонд	Сума коштів, виділених з прибутку підприємства на формування розвитку фонду
7700	Інші резерви та фонди	Сума коштів, виділених з прибутку підприємства на формування інших резервів та фондів
7800	Пайовий капітал	Сума внесків пайовиків в пайовий капітал підприємства
7900	Інші складові зареєстрованого капіталу	Інші складові зареєстрованого капіталу

Аналітичний облік зареєстрованого капіталу включає в себе детальний облік, який використовується на підприємстві з метою здійснення більш деталізованого аналізу фінансової, економічної та операційної діяльності

підприємства. Основна мета аналітичного обліку полягає в забезпеченні внутрішнього контролю, прийнятті управлінських рішень та підвищенні ефективності діяльності підприємства. Основні риси аналітичного обліку включають:

- Деталізація облікової інформації: Аналітичний облік дозволяє проводити деталізований розподіл облікових операцій за різними аспектами, такими як види діяльності, відділи, проекти, продукти, клієнти тощо. Це дозволяє отримати більш деталізовану інформацію про рух коштів та ресурсів на різних рівнях деталізації.

- Аналітичні звіти: Аналітичний облік надає можливість складати аналітичні звіти, які містять деталізовану інформацію про фінансові показники, операційні показники, а також інші аспекти діяльності підприємства. Ці звіти допомагають управлінцям та аналітикам здійснювати комплексний аналіз фінансової діяльності підприємства та приймати управлінські рішення на основі об'єктивних даних.. Розглянемо записи зі змінами зареєстрованого капіталу, якщо вони були б.

- Зв'язок з оперативним обліком: Аналітичний облік дозволяє встановлювати зв'язок з оперативним обліком, що дозволяє виявляти зв'язки між фінансовими показниками та операційними даними підприємства. Це допомагає управлінцям зрозуміти, як фінансові рішення впливають на операційну діяльність та на яких рівнях можливо здійснити оптимізацію витрат та ресурсів.

- Прогнозування та планування: Аналітичний облік використовується для проведення прогнозування та планування фінансових показників на майбутні періоди. Це дозволяє підприємствам розробляти стратегії та відповідні плани дій на основі прогнозних даних. Аналітичний облік також дозволяє виконувати моніторинг фактичних показників в порівнянні з плановими, що допомагає в оцінці виконання стратегічних цілей та вчасному коригуванні планів, якщо необхідно.

Ці аспекти аналітичного обліку допомагають підприємствам забезпечувати більш деталізований, комплексний та об'єктивний аналіз їх фінансової діяльності, операційних процесів та стратегічних цілей, що в свою чергу сприяє прийняттю кращих управлінських рішень.

Покажемо як може виглядати аналітичний облік. Наприклад, якщо підприємство збільшило свій зареєстрований капітал на 50 000 грн шляхом випуску нових акцій, то:

- Відбувається збільшення статутного капіталу на рахунку "Зареєстрований капітал" на суму 50 000 грн в колонці "Дебет";
- Сума внеску власника відображається на рахунку "Внески у статутний капітал" в колонці "Дебет" [18].

Якщо підприємство зменшило свій статутний капітал на 20 000 грн., здійснивши виплату дивідендів, то:

- Відбувається зменшення статутного капіталу на рахунку "Зареєстрований капітал" на суму 20 000 грн в колонці "Кредит";
- Сума виплачених дивідендів відображається на рахунку "Нерозподілені прибутки (збитки)" в колонці "Кредит".

Таким чином, в результаті цих операцій кінцевий залишок на рахунку "Зареєстрований капітал" становитиме 130 000 грн, на рахунку "Внески у статутний капітал" - 50 000 грн, а на рахунку "Нерозподілені прибутки (збитки)" – 20 000 грн. (Табл. 2.12.).

Отже, використання аналітичного обліку зареєстрованого капіталу включають такі основні пункти:

- Деталізоване відстеження фінансових операцій: Аналітичний облік дозволяє докладно відстежувати фінансові операції, що відбуваються на підприємстві. Це дозволяє визначати джерела доходів та витрат, а також відстежувати рух коштів між різними рахунками і відділами підприємства. Це дозволяє більш точно аналізувати фінансовий стан підприємства та приймати рішення на основі об'єктивних даних.

- Ефективне управління ресурсами: Аналітичний облік дозволяє контролювати використання різних ресурсів на підприємстві, таких як грошові кошти, матеріали, робочий час тощо. Це допомагає виявляти неправильне використання ресурсів, уникати витрат зайвих коштів та підвищувати ефективність використання ресурсів підприємства.

- Відстеження вартості продукції/послуг: Аналітичний облік дозволяє відстежувати вартість виробництва продукції або надання послуг на різних етапах виробничого процесу. Це дозволяє визначати справедливу вартість виробленої продукції/послуг, розподіляти витрати між виробничими підрозділами, контролювати вартість готової продукції та визначати прибуток від реалізації.

Таблиця 2.12.

Аналітичний облік зареєстрованого капіталу ТОВ "Карліт" за звітний період

Рахунок	Назва рахунку	Опис	Дебет (залишок)	Дебет	Кредит	Кредит (залишок)
7000	Зареєстрований капітал	Загальна сума зареєстрованого капіталу підприємства	100 000	50 000	20 000	130 000
7100	Внески у статутний капітал	Сума внесків власників, які є частинами статутного капіталу підприємства	-	50000		50 000
7300	Нерозподілені прибутки (збитки)	Сума прибутку (збитку), яка залишається нерозподіленою після відрахування дивідендів та інших розподілів прибутку		-	20 000	-20 000

Роблячи висновок, можна виділити такі основні відмінності між синтетичним та аналітичним обліком:

- Структура обліку: Синтетичний облік базується на загальному запису фінансових операцій на рахунках, без деталізації витрат та доходів за окремими елементами. Аналітичний облік, з іншого боку, передбачає деталізований запис витрат та доходів за окремими аналітичними рахунками, що дозволяє відстежувати фінансові операції більш деталізовано.

- Рівень деталізації: Синтетичний облік надає загальну картину фінансових операцій підприємства, без можливості деталізації витрат та доходів за окремими складовими. Аналітичний облік, натомість, дозволяє відстежувати витрати та доходи за різними аналітичними рахунками, такими як витрати на зарплату, матеріали, послуги тощо, що дозволяє більш деталізовано аналізувати фінансові показники підприємства.

- Аналітичні звіти: Аналітичний облік дозволяє генерувати різноманітні аналітичні звіти на основі деталізованих даних, що надає можливість проводити більш деталізований аналіз фінансових операцій та відстежувати ефективність використання ресурсів підприємства.

Порівняємо синтетичний та аналітичний облік.

Основні переваги синтетичного обліку зареєстрованого капіталу:

- Простота;
- Економія часу;
- Загальна картинка.

Основні недоліки синтетичного обліку зареєстрованого капіталу:

- Відсутність деталізації;
- Обмежений аналітичний звіт.

Переваги аналітичного обліку зареєстрованого капіталу:

- Деталізація.

Недоліки аналітичного обліку зареєстрованого капіталу:

- Складність;
- Більший обсяг роботи;
- Високі вимоги до кваліфікації бухгалтера.

Підприємство "Карліт" може використовувати синтетичний облік зареєстрованого капіталу, якщо його бухгалтерна система має просту структуру та не вимагає деталізації аналітичних даних. Синтетичний облік може бути ефективним у випадку, коли підприємство має невелику кількість рахунків зареєстрованого капіталу та не потребує докладного аналізу фінансових операцій.

З іншого боку, аналітичний облік зареєстрованого капіталу може бути більш ефективним в випадку, коли підприємство має складну структуру рахунків зареєстрованого капіталу, вимагає деталізації за різними аспектами, такими як джерела формування капіталу, види вкладів, рух капіталу тощо. Аналітичний облік дозволяє здійснювати більш деталізований аналіз фінансових операцій та забезпечує більший контроль над рухом зареєстрованого капіталу.

Однак, використання аналітичного обліку може бути більш складним та вимагати більшого обсягу роботи, так як потребує деталізації, внесення додаткових даних та більш високих вимог до кваліфікації бухгалтера. В такому випадку, синтетичний облік може бути економічно ефективнішим, забезпечуючи загальну картину фінансових операцій підприємства без потреби в деталізації. Кожен з цих методів має свої переваги та недоліки, і важливо враховувати конкретні вимоги та потреби підприємства при виборі оптимального методу обліку.

РОЗДІЛ 3.

КОНТРОЛЬ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КАРЛІТ»

3.1 Шляхи підвищення ефективності контролю зареєстрованого капіталу підприємства ТОВ «КАРЛІТ»

Метою контролю зареєстрованого капіталу підприємства є забезпечення ефективного використання капіталу та запобігання можливим ризикам, пов'язаним з його неправильним формуванням та зміною. Контроль зареєстрованого капіталу забезпечує збалансований підхід до управління фінансовими ресурсами підприємства, що сприяє досягненню його стратегічних цілей та підвищенню конкурентоспроможності на ринку [25].

Контроль зареєстрованого капіталу підприємства передбачає проведення перевірок та оцінку фінансових результатів діяльності компанії. Головною метою контролю є правильне формування, використання та зміну відповідно до вимог законодавства, статуту підприємства та стратегічних цілей організації. Він також сприяє забезпеченню фінансової стабільності [26].

Основні завдання контролю зареєстрованого капіталу підприємства:

- Перевірка правильності формування та збереження зареєстрованого капіталу відповідно до вимог законодавства та статуту підприємства.
- Визначення відповідності розміру зареєстрованого капіталу потребам підприємства в залежності від його виду діяльності, розміру та обсягу проведених операцій.
- Контроль за зміною розміру зареєстрованого капіталу внаслідок внесення змін до статуту, здійснення операцій з його збільшення або зменшення.
- Перевірка дотримання вимог щодо проведення процедури аудиту з метою забезпечення достовірності та обґрунтованості даних про зареєстрований капітал.

- Визначення факторів, що можуть вплинути на зміну розміру зареєстрованого капіталу та розробка заходів щодо запобігання можливим ризикам.
- Виявлення та запобігання можливим шахрайським діям, пов'язаним з неправомірним збільшенням або зменшенням зареєстрованого капіталу.
- Контроль за використанням зареєстрованого капіталу відповідно до призначення, визначеного в статуті підприємства, та встановлених законодавством обмежень.
- Перевірка правильності документального оформлення операцій зі зміною зареєстрованого капіталу, включаючи внесення необхідних змін до реєстру власників цінних паперів.
- Встановлення контролю за відповідністю розміру зареєстрованого капіталу вимогам кредитних установ та інших контрагентів підприємства.
- Аналіз факторів, що можуть вплинути на ризик втрати капіталу підприємства, таких як зміни в законодавстві, економічні та ринкові умови, конкуренція тощо, та розробка заходів щодо мінімізації цих ризиків.
- Перевірка виконання вимог щодо повідомлення про зміни в реєстрі власників цінних паперів та інших вимог, передбачених законодавством щодо зміни зареєстрованого капіталу.

Один із підходів до контролю зареєстрованого капіталу на підприємстві ТОВ "Карліт" - це аналіз структури та динаміки зареєстрованого капіталу за певний період. Для цього можна скористатись різними методами та засобами обліку:

- аналіз розміру та структури статутного капіталу, може дати уявлення про фінансову базу підприємства, його здатність протистояти фінансовим ризикам, та виконувати свої зобов'язання перед кредиторами;
- аналіз додаткового капіталу, що може допомогти оцінити джерела та ефективність використання додаткових фінансових ресурсів;

- аналіз руху зареєстрованого капіталу, що може вказувати на зміни в фінансовому стані підприємства, його здатність накопичувати капітал та використовувати його ефективно;

- використання аналітичного обліку, що може бути використаний для вивчення руху зареєстрованого капіталу в окремих рахунках бухгалтерського обліку, таких як рахунок 43 "Капітал", рахунок 44 "Додатковий капітал" тощо. Це дозволяє більш детально проаналізувати рух капіталу на підприємстві та виявити можливі ризики та виклики.

У таблицях нижче представлено дані про загальну структуру: капіталу ТОВ «Карліт» на початок та кінець 2022 року (Табл 3.1., табл. 3.2.).

Таблиця 3.1.

Загальна структура капіталу ТОВ "Карліт" на початок 2022 року

Складова	Розмір, грн	Частка від загального капіталу, %
Статутний капітал	1 000 000	50
Перевищення (недокапіталізовані збитки)	500 000	25
Додатковий капітал	500 000	25
Загалом	2 000 000	100

Таблиця 3.2.

Загальна структура капіталу ТОВ "Карліт" на кінець 2022 року

Складова	Розмір, грн	Частка від загального капіталу, %
Статутний капітал	1 500 000	60
Перевищення (недокапіталізовані збитки)	300 000	12
Додатковий капітал	700 000	28
Загалом	2 500 000	100

Проілюструємо за допомогою графіку як змінювалися складові загального капіталу на початку та в кінці звітного періоду (Рис. 3.1.).

Рис. 3.1. Зміна капіталу протягом 2022 року

Використаємо цю інформацію для подальшого аналізу структури капіталу та його динаміки. Порівняємо зміни в розмірі та відсотковому співвідношенні різних складових капіталу протягом вказаних двох періодів, щоб визначити тенденції та зміни в фінансовому стані підприємства. Також проаналізуємо співвідношення між статутним капіталом та перевищенням (недокапіталізованими збитками), щоб оцінити рівень капіталізації підприємства та його фінансову стійкість.

З рисунка 3.1. видно, що на кінець 2023 року структура капіталу змінилася в порівнянні з початком року. Зокрема, статутний капітал збільшився з 1 000 000 грн до 1 500 000 грн, що становить 60% від загального капіталу. Це свідчить про збільшення вкладу власників підприємства в його капітал та може вказувати на залучення додаткових коштів або розширення власних засобів підприємства. Частка перевищення (недокапіталізованих збитків) в загальному капіталі зменшилася з 25% на початку 2022 року до 12% на кінець 2022 року. Це може свідчити про зменшення втрат підприємства та покращення його фінансового стану. Частка додаткового капіталу в загальному капіталі збільшилася з 25% на початку 2022 року до

28% на кінець 2022 року. Це може вказувати на залучення додаткових коштів або розширення власних засобів підприємства. Що стосується співвідношення між статутним капіталом та перевищенням (недокапіталізованими збитками), то збільшення розміру статутного капіталу та зменшення розміру перевищення свідчить про зміцнення капіталізації підприємства. Чим менше перевищення, тим менше непокритих збитків у балансі підприємства, що може вказувати на зменшення ризиків та покращення фінансової стійкості підприємства. Загалом, це може вказувати на покращення фінансового стану компанії та зміцнення її капіталовкладень.

Для ефективного контролю за зареєстрованим капіталом підприємства "Карліт" можна використовувати різні методи та інструменти. Основні з них - це внутрішні та зовнішні аудити, перевірка фінансової звітності, аналіз фінансових показників, впровадження бюджетної системи, впровадження системи управління ризиками [27].

Внутрішній аудит забезпечує оцінку ефективності та ризиків діяльності підприємства та внутрішніх процесів, що стосуються зареєстрованого капіталу. Це дозволяє виявити можливі порушення та проблеми в обліку та контролі, а також розробити рекомендації щодо їх вирішення.

Зовнішній аудит виконується незалежними аудиторськими компаніями та спрямований на перевірку фінансової звітності підприємства та оцінку її достовірності [26]. Це дозволяє виявляти можливі помилки та неточності в обліку, які можуть впливати на розрахунки засновників та залучення додаткових інвестицій.

Розробка та впровадження бюджетної системи дозволяє контролювати витрати та доходи підприємства, встановлювати фінансові цілі та моніторити виконання бюджету. Це допомагає контролювати використання капіталу та виявляти відхилення від запланованих показників.

Ретельний аналіз фінансових показників підприємства, таких як ліквідність, рентабельність, ефективність використання активів та інші, може

допомогти виявити проблемні місця та визначити напрямки для оптимізації використання капіталу.

Розробка та впровадження систем управління ризиками дозволяє виявляти, оцінювати та керувати різними ризиками, пов'язаними з використанням капіталу, такими як фінансові, операційні тощо.

3.2 Організація і методика контролю зареєстрованого капіталу підприємства

Для забезпечення ефективного контролю за зареєстрованим капіталом підприємства "Карліт" необхідно розробити належну організацію та методику контролю. Основною метою контролю є виявлення та усунення можливих порушень у процесі формування та використання зареєстрованого капіталу підприємства [25].

Організація контролю передбачає виділення відповідальних осіб та формування єдиного підходу до процесу контролю. Відповідальність за здійснення контролю зареєстрованого капіталу покладається на фінансового директора підприємства, який повинен забезпечувати дотримання вимог законодавства щодо формування та використання зареєстрованого капіталу.

Основні обов'язки фінансового директора, який може залучати до процесу фінансових менеджерів, бухгалтерів, аудиторів чи інших спеціалістів з фінансового обліку та аудиту можуть включати:

- Розроблення внутрішніх процедур та політик контролю зареєстрованого капіталу, включаючи вимоги щодо формування, використання та звітності щодо капіталу.

- Відстеження процесу формування капіталу, перевірка відповідності цього процесу вимогам законодавства, забезпечення правильного оформлення документів та відповідність розміру капіталу внутрішнім положенням підприємства.

- Перевірку використання зареєстрованого капіталу на відповідність цільовому використанню, забезпечення дотримання вимог законодавства та внутрішніх положень підприємства щодо використання капіталу.

- Виявлення та аналіз фінансових ризиків, пов'язаних з зареєстрованим капіталом, таких як ризик недостатнього капіталу, ризик неправильного використання капіталу, ризик зміни в законодавстві та інші фактори.

Методика контролю передбачає проведення планових та позапланових перевірок. Планові перевірки здійснюються на початку кожного кварталу та перед складанням щорічних фінансових звітів. При цьому використовуються різні методи контролю, зокрема: [24]

- Перевірка відповідності статутного капіталу та зареєстрованого капіталу на початок періоду;

- Перевірка правильності обліку операцій із зареєстрованим капіталом;

- Перевірка наявності документів, що підтверджують правильність формування та використання зареєстрованого капіталу;

- Перевірка документів, пов'язаних зі збереженням, формуванням та використанням капіталу, з метою впевненості в їхній відповідності вимогам законодавства, внутрішнім положенням підприємства, та виявлення можливих помилок чи недоліків;

- Оцінка фінансових звітів підприємства з метою впевненості в правильності відображення капіталу, перевірка відповідності даних звітів законодавству, внутрішнім положенням та іншим вимогам.

- Здійснення внутрішніх перевірок процесів формування та використання капіталу з метою виявлення можливих недоліків, помилок чи порушень внутрішніх процедур та політик;

- Визначення контрольних точок, на яких здійснюється перевірка з метою підтвердження відповідності процесів формування та використання капіталу заданим вимогам та критеріям.

Позапланові перевірки здійснюються у разі виникнення підозр з приводу можливих порушень у процесі формування та використання зареєстрованого капіталу. При цьому використовуються додаткові методи контролю, зокрема:

- Перевірка фінансової звітності організації з метою виявлення можливих неправомірних дій, помилок або шахрайства в процесі формування та використання капіталу.

- Глибоке дослідження фінансових операцій, пов'язаних зі збереженням, формуванням та використанням капіталу, з метою виявлення можливих неправомірних або сумнівних операцій.

- Аналіз документів, пов'язаних з процесами формування та використання капіталу, з метою переконання в їхній відповідності вимогам законодавства, внутрішнім положенням підприємства, та виявлення можливих порушень.

- Оцінка ефективності та ефективності внутрішньої системи контролю, яка використовується для забезпечення формування та використання капіталу, з метою виявлення можливих слабких місць, де можуть виникати порушення.

- Оцінка ефективності та ефективності внутрішніх контрольних процедур, які встановлені для забезпечення правильного формування та використання зареєстрованого капіталу, з метою виявлення можливих слабких місць, де можуть виникати порушення.

- Виявлення потенційних фінансових ризиків, пов'язаних з формуванням та використанням капіталу, з метою їхнього відстеження, контролю та забезпечення відповідного управління цими ризиками.

- Перевірка відповідності діяльності організації законодавчим вимогам, пов'язаним з формуванням та використанням капіталу, зокрема щодо реєстрації, документації, звітності та внутрішніх процедур.

- Аналіз ділової активності організації, зокрема управління ресурсами, операційні процеси, фінансовий аналіз та інші аспекти, пов'язані з формуванням та використанням капіталу, з метою виявлення можливих неправомірних дій або порушень.

Виявлення можливих некоректних або сумнівних контрагентських відносин, пов'язаних з формуванням та використанням капіталу, зокрема перевірка умов угод, договорів, розрахунків та інших контрагентських операцій.

Для реалізації методики контролю зареєстрованого капіталу в ТОВ "Карліт" створена спеціальна комісія, яка має на меті контролювати процес формування та змін статутного капіталу, а також забезпечувати своєчасну подачу відомостей до відповідних державних органів. Комісія складається з фінансового директора, юриста та головного бухгалтера підприємства [29].

3.2. Шляхи вдосконалення та підвищення ефективності обліку і контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками ТОВ «КАРЛІТ»

Як і весь процес управління, управління корпоративним капіталом містить стратегії та тактики управління. Стратегії стосуються загального напрямку та методу використання інструменту для досягнення цілей. Встановлюючи певні правила та обмеження, ця стратегія може зосередитись на рішеннях, які не суперечать керівництву. Стратегія управління – це конкретний метод та технології для досягнення цілей у певній ситуації та в певний момент часу. Завдання стратегії управління – вибрати найкраще рішення та метод у поточній ситуації.

Мінімізація податкових зобов'язань: цього можна досягти шляхом перегляду доходів і витрат компанії, щоб визначити області, де податкові відрахування та звільнення від сплати податків можуть бути максимально збільшені. Наприклад, компанія може вимагати відрахувань на витрати, пов'язані з дослідженнями та розробками, виплати працівникам або благодійні пожертви.

Удосконалення ведення документації: ведення точної та актуальної фінансової звітності може допомогти забезпечити дотримання податкових норм і зменшити ризик штрафів або штрафів. Впровадження надійної системи бухгалтерського обліку та навчання працівників належним методам ведення документації може допомогти підвищити точність і повноту фінансової документації компанії.

Користування перевагами податкових пільг: залежно від характеру діяльності компанії можуть бути доступні податкові пільги, які можуть зменшити її загальні податкові зобов'язання. Наприклад, компанія може мати право на кредити, пов'язані з наймом і навчанням працівників, інвестуванням у відновлювані джерела енергії або веденням бізнесу в певних географічних місцях.

Планування майбутніх податкових зобов'язань. Прогнозуючи майбутні доходи та витрати, компанія може визначити потенційні податкові зобов'язання та вжити профілактичних заходів для їх мінімізації. Наприклад, компанія може вирішити відкласти дохід або прискорити витрати, щоб зменшити свої податкові зобов'язання

Вплив цих оптимізацій на результати ТОВ «КАРЛІТ» залежатиме від кількох факторів, таких як розмір компанії, галузь та прибутковість. Однак, загалом, оптимізація практики бухгалтерського обліку та оподаткування може допомогти компанії зменшити податковий тягар, покращити фінансову звітність і дотримання законодавства, а також збільшити загальну прибутковість.

Методику оптимізації структури капіталу доцільно побудувати у два етапи (Рис. 3.2.):

1. Фінансовий аналіз структури капіталу;
2. Визначення методів всебічно оптимізувати структуру капіталу.

Рис. 3.2. Етапи оптимізації структури капіталу

Доцільно розглянути дані методи детально:

1. Варто оцінити фактичну ринкову вартість підприємства та ефективність його фінансової та економічної діяльності. Виходячи з загальної вартості власного капіталу як корпоративної власності, можна зазначити, що фактична вартість не завжди може бути кількісно визначена, особливо згідно з іншими тими ж термінами, вартості компанії, яка є відомою тенденцією і вища. З іншого боку, у випадку інтелектуального капіталу компанії, його вартість не завжди відповідає ринковій вартості (ця розробка дасть конкурентну перевагу компанії). Тому фактична ринкова вартість оцінки корпоративних прав та інтересів – це перший крок до ефективного управління.

2. Потрібно визначити найоптимальнішу частку власного капіталу в структурі корпоративного капіталу. З огляду на справедливу функціональну мету, позитивні характеристики їх використання можна відрізнити на мікрорівні:

- простота в залученні (при визначенні збільшення власного капіталу або збільшення в напрямку його використання компанія виробляється без будь-яких інших економічних організацій);
- більш висока прибутковість та здатність отримувати прибуток (при використанні власного капіталу не потрібно позики);
- поліпшення конкурентоспроможності підприємств (велика частка власного капіталу покращила його платоспроможність та фінансову стабільність, яка надає клієнтам та партнерам певні конкурентні переваги та статус).

Існує чимало шляхів вдосконалення та підвищення ефективності обліку і контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками ТОВ «КАРЛІТ». Можливими заходами може бути:

1. Оновлення бухгалтерської програми, може бути ефективним рішенням перейти на більш сучасну версію програмного забезпечення, що містить функціональні можливості для автоматизації процесів збору, аналізу та звітування даних про зареєстрований капітал та розрахунки із засновниками.

2. Підвищення кваліфікації фахівців: залучення професійних бухгалтерів з досвідом роботи в галузі бухгалтерського обліку та оподаткування може допомогти вирішити складні завдання щодо обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками.

3. Запровадження контролю внутрішнього аудиту: компанії можуть встановити систему внутрішнього аудиту для перевірки виконання стандартів та процедур в області бухгалтерського обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками. Це допоможе

виявити можливі помилки, шахрайства та несумісності з процедурами, що можуть спричинити проблеми у майбутньому.

4. Автоматизація процесів: використання автоматизованих систем обліку може допомогти скоротити час, витрачений на збір та аналіз даних, і забезпечити точність та достовірність інформації.

5. Забезпечення прозорості та доступності інформації про зареєстрований капітал та розрахунки із засновниками. Це можна зробити шляхом публікації відповідних даних на веб-сайті компанії або в її офіційних документах. Наприклад, на веб-сайті ТОВ «КАРЛІТ» можна розмістити інформацію про розмір зареєстрованого капіталу, перелік засновників, їх внески до статутного капіталу, а також інформацію про розрахунки із засновниками, які можуть бути доступні для перегляду в будь-який час. Це дозволить забезпечити більшу прозорість інформації для засновників та інших зацікавлених сторін, а також допоможе уникнути можливих конфліктів та недорозумінь.

6. Впровадження ефективної системи управління документами: це може допомогти забезпечити, що всі документи та інформація щодо зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками зберігаються в одному місці та легко доступні для перегляду та аналізу.

7. Регулярне проведення перевірок та аудитів: це допоможе забезпечити, що процеси обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками є ефективними та дотримуються вимог законодавства.

8. Запровадження системи внутрішнього контролю: це може допомогти виявляти можливі помилки та шахрайства та запобігати їх у майбутньому.

9. Проведення тренінгів та інформаційних кампаній: це може допомогти забезпечити, що всі працівники компанії розуміють важливість обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками та знають, як правильно виконувати свої обов'язки у цій області.

10. Залучення експертів з бухгалтерського обліку та аудиту: компанії можуть залучати зовнішніх експертів, щоб отримати професійну допомогу з питань обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками. Це може допомогти вирішити складні завдання та забезпечити відповідність процедур вимогам законодавства.

Усі ці шляхи можуть допомогти підвищити ефективність обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками ТОВ «КАРЛІТ» та зменшити ризики можливих помилок та шахрайства. Однак, варто пам'ятати, що впровадження цих заходів може вимагати додаткових витрат та зусиль з боку компанії. Тому, перед впровадженням будь-яких заходів, важливо провести аналіз та оцінку їх ефективності та відповідність бюджету компанії.

Крім того, важливо взяти до уваги специфіку діяльності ТОВ «КАРЛІТ» та вимог законодавства, які можуть відрізнятися від інших компаній. Тому, рекомендується звернутися до професійних юристів та експертів з питань обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками для отримання конкретних порад та рекомендацій.

ВИСНОВКИ

Облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками є дуже важливими процесами для будь-якої компанії. Зареєстрований капітал є важливою складовою для забезпечення фінансової стійкості компанії та її діяльності.

Основні завдання обліку та контролю зареєстрованого капіталу полягають у забезпеченні точності та достовірності фінансової звітності компанії, уникненні фінансових злочинів та забезпеченні виконання законодавства про підприємництво.

Для досягнення цих цілей необхідно мати добре розроблену систему обліку та контролю, яка забезпечить точність та достовірність фінансових даних. Важливо також мати процеси внутрішнього контролю, які допоможуть уникнути помилок та зловживань.

Розрахунки із засновниками також потребують уваги та контролю. Засновники можуть надавати компанії різні види фінансової підтримки, такі як внески у статутний капітал, позики, дарування коштів тощо. Необхідно мати точні записи про всі розрахунки з засновниками, щоб уникнути недорозумінь та конфліктів.

Таким чином, можна зробити висновок, що облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками є дуже важливими процесами, які необхідно ретельно контролювати та підтримувати в належному стані. Це допоможе забезпечити фінансову стійкість компанії та запобігти фінансовим проблемам у майбутньому.

Питання обліку та контролю за зареєстрованим капіталом та розрахунків із засновниками є важливим аспектом функціонування будь-якої компанії. Забезпечення правильного обліку та контролю є основою для успішного управління бізнесом та підвищення його конкурентоспроможності.

Отже, облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками є важливими аспектами діяльності ТОВ "КАРЛІТ". Для підвищення ефективності цих процесів можна запровадити ряд заходів, зокрема:

1. Розробити детальний план роботи з обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками, що включає конкретні кроки та терміни виконання.
2. Відстежувати внесення засновниками внесків до статутного капіталу та перевіряти їх на відповідність вимогам законодавства.
3. Вести регулярний облік руху коштів на рахунках компанії та перевіряти відповідність фінансових операцій умовам угод, що були укладені з засновниками.
4. Перевіряти правильність ведення бухгалтерського обліку з метою уникнення можливих помилок та порушень законодавства в цій сфері.
5. Забезпечити прозорість та доступність інформації про зареєстрований капітал та розрахунки із засновниками шляхом публікації відповідних даних на веб-сайті компанії або в її офіційних документах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В., Мягих І. М., Росумака Т. Г. Власний капітал підприємства та проблеми його формування. Інтелект ХХІ. 2016. № 6. С. 161- 169.
2. Аудит : підручник / [Петрик О. А., Зотов В. О., Кудрицький Б. В. та ін.]; за заг. ред. О. А. Петрик. Київ : КНЕУ, 2015. 498 с.
3. Базилевич В.Д. Сутність, структура і оборот капіталу. В.Д. Базилевич, О.П. Колчигін, С.М. Свірідов. К.: Київ. держ. торг-екон. ун-т, 1995. 36 с.
4. Безкоровайна Л. В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 4. С. 950-954.
5. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. О.Г. Біла. Фінанси України. 2007. № 4. С.112-119.
6. Бобяк А.П. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та його облік. А. Бобяк. Міжнародний збірник наукових праць: Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. Вип. 1 (19). 2011. С. 55-58.
7. Боднарчук А. В. Удосконалення комплексного економічного аналізу власного капіталу. Бізнес Інформ, 2013. № 3. С. 282-285.
8. Бодруг Т. М., Гаватюк Л. С. Сутність аналізу та управління фінансовим станом підприємств України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 22(1). С. 20-24.
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навч. Посібник. Житомир: ПП "Рута", 2005. 544 с.
10. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. За ред. Р.Л.Хом'яка, В.І.Лемішовського. 5-те вид., доп. і перероб. Львів: Національний університет "Львівська політехніка" (Інформаційно-видавничий центр

- "ІНТЕЛЕКТ+" Інституту післядипломної освіти), "Інтелект-Захід", 2006. 1088 с.
11. Бухгалтерський облік. Конспект лекцій для студентів напряму 05.01 "Економіка підприємництво", 05.02 "Менеджмент, 05.03 "Торгівля" денної та заочної форм навчання. І.Б.Садовська. Луцьк:ЛДТУ, 2004. 112 с.
 12. Василик О.Д. Теорія фінансів. К: НІОС, 2006. 416 с.
 13. Воробйова Н. П., Музиченко Р. О. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія : Економіка та менеджмент. 2017. № 13. С. 116-123.
 14. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. Київ, 2004.
 15. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку. Навч. посібник. К.: Знання, 2007. 566 с.
 16. Гейер Е. С., Шендригоренко М. Т., Шевченко Л. Я. Актуальні питання внутрішнього контролю власного капіталу підприємства та напрями їх вирішення. Торгівля і ринок України. 2020. № 1. С. 88-96.
 17. Голячук Н. В., Волот О. І., Голячук С. Є. Обліково-аналітичні аспекти ефективності використання власного капіталу. Наукові горизонти. 2020. Т. 23, № 11. С. 61–69.
 18. Дробязко С. І. Удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу підприємств. Агросвіт. 2020. № 1. С. 3-8.
 19. Загородній А.Г., Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: Навч. посіб. 3-тє вид., доп. і перероб. К: Товариство "Знання", КОО, 2004. 377 с.
 20. Закон України. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. (Відомості Верховної

Ради України (ВВР), 2003, № 31-32, ст.263)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

21. Закон України. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
22. Закон України. Про акціонерні товариства. (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2792-IX від 01.12.2022)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
23. Засадна Х. О., Шурпенкова Р. К. Бухгалтерський облік основних господарських операцій у програмі 1С: Бухгалтерія 7.7: Навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Національний банк України ; Університет банківської справи. К.: УБС НБУ, 2009. 237 с.
24. Євтушевська О. О., Чернов К. І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. Економіка харчової промисловості. 2020. Т. 12, Вип. 3. С. 17-24.
25. Іщенко Я.П., Галайда Л.В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 15 (1). С. 146-148.
26. Калініна А.В. Підходи до управління власним капіталом підприємства. А.В. Калініна, Н.А. Дехтяр. Молодіжний науковий вісник УАВС НБУ, Серія: Економічні науки. 2012. №2. С. 132-144.
27. Каховська О. В., Макарова Г. С., Домашенко А. О. Обліковоаналітичне забезпечення процесу внутрішнього контролю власного капіталу підприємства. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 22. С. 196-200.
28. Кобилянська О. І. Фінансовий облік.: Навч. посібник. К.: Знання, 2004. 473 с.
29. Лень В.С., Тливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: Основи та практика. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 576 с.

30. Ленъ Василь Степанович. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навчальний посібник. В.С. Ленъ, В.В. Гливенко. К.: Знання-Прес, 2005. 492 с.
31. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник. Київ: Вид-во "Центр учбової літератури", 2003. 624 с.
32. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навч. посібник. К.: Знання, 2006. 311 с.
33. Любар О. О. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу Ефективна економіка. 2020. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_4_75
34. Мелень О. В., Майструк О. Д. Особливості організації обліку власного капіталу підприємств. Інфраструктура ринку: Електронний науковопрактичний журнал. 2018. С. 371-375.
35. Мельник Т. Г., Димніч В. В. Організація бухгалтерського обліку та контролю власного капіталу. Молодий вчений. 2018. № 3(2). С. 670-675.
36. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. Частина третя: Фінанси і фінансова інфраструктура АПК. За ред. Саблука П.Т., 511 с.
37. Пальчук О. В., Савченко В. М., Тошина Н. М. Маркетинг і бухгалтерський облік маркетингової діяльності: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Кіровоградський ін-т регіонального управління та економіки. Кіровоград: Поліум, 2008. 228 с.
38. Партин Г.О., Загородній А.Г., Корягін М.В., Пилипенко Л.М., Янковська Л.А. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник. 2-ге вид.стереотип. Львів: "Магнолія 2006", 2007. 240 с.
39. Петренко Н.І. Бухгалтерський облік і контроль операцій з руху пасивів підприємства: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Н.І. Петренко. Житомир : ЖДТУ, 2012. 544 с.

40. Петришин Л., Жидовська Н., Ростока М. Теоретичні і методологічні аспекти обліку власного капіталу. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. 2020. № 27. С. 71-79.
41. Піхняк Т. А. Гармонізація обліку власного капіталу в контексті переходу до міжнародних стандартів. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 6(1). С. 136-141.
42. Погріщук Г. Б., Волощук Р. Є. Власний капітал підприємства: сутність і особливості формування в Україні. Економіка т держава. 2020. № 7. С. 16-23.
43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал".
44. Порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.06.2018 № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0805-18>
45. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
46. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
47. Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства: рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.06.2018 р. № 385. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
48. Слесар Т., Шара Є. Організація технології облікового процесу власного капіталу. Вісник економіки. 2021. Вип. 2. С. 145-159.
49. Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Практичний посібник. К.: Лібра, 1999. 336с.

50. Цюцяк І. Л., Цюцяк А. Л. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу: сутність та методика проведення. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2020. Вип. 1-2. С. 238- 249.
51. Шендригоренко М. Т., Гейер Е. С., Шевченко Л. Я. Облік і контроль власного капіталу підприємства: організація та пропозиції з удосконалення. Вісник ДонНУЕТ. 2020 № 2(73). С. 91-98.

ДОДАТКИ**ДОДАТОК А****Товариство з обмеженою відповідальністю****“КАРЛІТ”****код ЄДРПОУ 39847077****Наказ**

01 січня 2020 рік

с. Богрівка

№ 5

Про облікову політику підприємства

На підставі Закону України від 16.07.99 р. N 996-XIV "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджених наказом Мініфіну від 27.06.2013 р. № 635,

НАКАЗУЮ:

1. Для визначення порога суттєвості прийняти величину:
 - 5 % - для активів, зобов'язань і власного капіталу;
 - 2 % чистого прибутку (збитку) – для доходів і витрат;
 - 10 % відхилення залишкової вартості об'єктів основних засобів і нематеріальних активів від їх справедливої вартості – для проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів і нематеріальних активів;
 - 10 % різниці між справедливою вартістю об'єктів обміну – для визначення подібних активів;
 - 500 грн. – для відображення окремих статей у фінансовій звітності.
2. Встановити наступний порядок обліку необоротних активів.
 - 2.1. Для визнання об'єктів основних засобів, інших необоротних матеріальних та нематеріальних активів, визначення строку корисного використання об'єктів та їх ліквідаційної вартості створити постійно діючу експертну технічну комісію. Склад комісії затверджувати щороку наказом директора підприємства.

2.2. Нарахування амортизації об'єктів основних засобів та нематеріальних активів здійснювати з використанням прямолінійного методу.

2.3. Матеріальні активи, строк корисного використання (експлуатації) яких перевищує 1 рік, а вартість менше ніж 20 000 грн., включати до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА).

2.4. Нарахування амортизації об'єктів МНМА здійснювати в першому місяці використання об'єктів у розмірі 100 % їх вартості.

2.5. Зарахування сум дооцінки необоротних активів до складу нерозподіленого прибутку здійснювати 1 раз на рік 31 грудня.

3. Встановити наступний порядок обліку запасів.

3.1. Одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати:

- для сировини і матеріалів – кілограм;
- для готової продукції – упаковку.

3.2. Під час відпуску запасів у виробництво, а також під час виробництва, продажу або іншого вибуття в залежності від виду запасів здійснювати їх оцінку таким чином:

- сировини і матеріалів – за методом середньозваженої собівартості;
- готової продукції – за методом середньозваженої собівартості;
- малоцінних і швидкозношуваних предметів – за методом ідентифікованої собівартості.

3.3. Визначення середньозваженої собівартості здійснювати 1 раз на місяць.

3.4. Не застосовувати окремий рахунок для обліку транспортно-заготівельних витрат, а включати їх до вартості запасів ідентифіковано.

4. Встановити наступний порядок обліку витрат.

4.1. Для калькулювання собівартості готової продукції застосовувати простий однопередільний метод.

4.2. При калькулюванні собівартості готової продукції застосовувати Перелік і склад статей калькулювання собівартості готової продукції (додаток 1 до Наказу), а також Перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат (додаток 2 до Наказу).

4.3. В якості бази розподілу змінних та постійних загальновиробничих витрат на кожний об'єкт витрат застосовувати прямі матеріальні витрати. 5. Величину резерву сумнівних боргів визначати із застосуванням абсолютної суми сумнівної заборгованості.

6. Відстрочені податкові активи і відстрочені податкові зобов'язання відображати у річній фінансовій звітності.
7. Фінансові витрати, пов'язані з будівництвом (виготовленням) кваліфікаційних активів, капіталізувати.
8. Контроль за виконанням цього наказу покласти на головного бухгалтера.

Директор

Дмитрів

Ярослав ДМИТРІВ

З наказом ознайомлені:

Фінансовий директор

Мельник

Оксана МЕЛЬНИК

01.01.2020 року

Головний бухгалтер

Кравчук

Вікторія КРАВЧУК

01.01.2020 року

ДОДАТОК Б

Додаток 1 до наказу від 01.01.2020 № 5

Перелік і склад статей калькулювання собівартості готової продукції

1. Матеріали, в тому числі:
 - 1.1. • сировина і матеріали
 - 1.2 • поворотні відходи (вираховуються)
2. Витрати на оплату праці працівників, залучених до виробництва продукції, у тому числі:
 - 2.1. • основна заробітна плата працівників, зайнятих у виробництві продукції
 - 2.2. • додаткова заробітна плата працівників, зайнятих у виробництві продукції
3. Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
4. Амортизація виробничого обладнання
5. Втрати від браку
6. Розподілені загальновиробничі витрати

Додаток 2 до наказу від 01.01.2020 № 5

Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат

- 1 Змінні загальновиробничі витрати, в тому числі:
 - 1.1 • витратні матеріали (запчастини) до загальновиробничого обладнання
- 2 Постійні загальновиробничі витрати, в тому числі:
 - 2.1 • оплата праці загальновиробничого персоналу
 - 2.2 • відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
 - 2.3 • витрати на оплату службових відряджень загальновиробничого персоналу
 - 2.4 • амортизація основних засобів і МНМА загальновиробничого призначення
 - 2.5 • витрати на утримання, експлуатацію і ремонт основних засобів загальновиробничого призначення
 - 2.6 • витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інші витрати на утримання виробничих приміщень
 - 2.7 • витрати на оренду виробничих приміщень